

Anna Soininen

**POHJOIS-SUOMEN SOVITTELU-TOIMISTON JA OULUN POLIISILAITOKSEN
YHTEISTYÖ JA SEN KEHITTÄMINEN**

**POHJOIS-SUOMEN SOVITTELU-TOIMISTON JA OULUN POLIISILAITOKSEN
YHTEISTYÖ JA SEN KEHITTÄMINEN**

Anna Soininen
Opinnäytetyö
Kevät 2017
Liiketalouden koulutusohjelma
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma, oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto

Tekijä: Anna Soininen

Opinnäytetyön nimi: Pohjois-Suomen sovittelutoimiston ja Oulun poliisilaitoksen yhteistyö ja sen kehittäminen

Työn ohjaaja: Suvi Röytiö, lehtori

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2017

Sivumäärä: 42 + 8

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on selvittää Pohjois-Suomen sovittelutoimiston ja Oulun poliisilaitoksen sovitteluasioiden yhteistyön nykytilaa ja tutkia miten yhteistyötä voitaisiin kehittää toimivammaksi. Tavoitteena on sähköisen kyselyn avulla tunnistaa yhteistyöstä sellaisia seikkoja, joihin sovittelualoitteita käsittelevät henkilöt sovittelutoimistossa ja poliisissa toivoisivat kehitystä tai muutosta sekä tutkia voiko sovittelutoimiston henkilökunta vaikuttaa poliisilta tulevien sovittelualoitteiden määrään jollakin tavalla. Opinnäytetyön toimeksiantajana on Pohjois-Suomen sovittelutoimisto ja työ toteutetaan yhteistyössä Oulun poliisilaitoksen kanssa.

Opinnäytetyön tietoperusta pohjautuu sovittelualan lainsäädäntöön, ohjeisiin ja oikeuskirjallisuuteen. Työn empiirinen osuus on toteutettu kvalitatiivisin ja kvantitatiivisin tutkimusmenetelmin. Opinnäytetyön tutkimusaineisto on kerätty sähköisten kyselyjen avulla. Kyselyt lähetettiin Oulun poliisilaitoksella työskenteleville tutkinnanjohtajille ja tutkijoille, mutta teknisistä syistä myös tutkintasihteereille, yhteensä 203 henkilölle. Kaikista kyselylinkin vastaanottaneista tutkinnanjohtajia ja tutkijoita oli 170. Heistä kyselyyn vastasi 27 henkilöä. Lisäksi Pohjois-Suomen sovittelutoimistoon Oulun keskustoimistoon ja sen alaisuudessa toimiviin aluetoimistoihin Kainuussa ja Jokilaaksojen alueella lähetettiin toinen kysely. Sovittelutoimiston kysely lähetettiin seitsämälle henkilölle, joista kaikki vastasivat kyselyyn.

Tutkimustulosten perusteella sovittelutoimiston ja poliisin välinen yhteistyö ja viestintä koetaan toimivaksi. Arkista yhteistyötä halutaan kehittää entistä vaivattommaksi ja tuloksista heijastuu positiivinen kuva jo aikaisemmin aloitetun yhteistyömuodon toimivuudesta ja tarpeellisuudesta. Kyselyssä saatujen vastausten perusteella ehdotan erityisesti niille sovittelutoimistoille, jotka sijaitsevat maantieteellisesti kauempana poliisilaitoksesta, arkisen yhteistyön toimintamallin kehittämistä.

Poliisikoulun jälkeen saatua täydennys- ja lisäkoulutusta sovitteluun liittyen voisi lisätä. Tutkimustuloksissa mainittu rautalankamalli olisi toivottu lisä poliisin työhön, mutta sen puuttuminen ja toivominen kertovat myös lisäkoulutustarpeesta. Sovittelutoimiston vierailuja poliisilaitoksella olisi hyvä lisätä myös aluetoimistoissa, myös sovitteluohjaajien oman työskentelyn sujuvoittamiseksi.

Asiasanat: restoratiivinen oikeus, vaihtoehtoinen riidanratkaisu, sovittelu, sovittelutoiminta, yhteistyö

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Degree programme in Business Economics, Option of Law and Administration

Author: Anna Soinenen

Title of thesis: The collaboration and its development between Northern Finland's Mediation Office and the Oulu Police Station

Supervisor: Suvi Røytiö

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2017 Number of pages: 42 + 8

The purpose of this thesis is to determine the present state of the collaboration between the Northern Finland's Mediation Office and the Oulu Police Station and also study how the co-operation could be developed to more functional. The thesis aimed to recognize practical matters of the collaboration that the mediation office and the police want to be developed. Furthermore the aim was to study how the amount of mediation initiatives coming from the police could be increased.

The thesis was both a qualitative and a quantitative study. The data of the thesis was collected via electronical questionnaires. The questionnaires were sent to the Oulu Police Station and to the Northern Finland's Mediation Office. There were 27 answerers from the Oulu Police Station and seven answerers from the Northern Finland's Mediation Office. The questionnaires were sent to 170 people in the Oulu Police Station and seven in the mediation office.

According to the answers the Police Station and the Northern Finland's Mediation Office both are quite satisfied to the co-operation today. There is a few points they would like to develop more. Updating education and increasing meetings are considered to help their collaboration in the future.

Keywords: restorative justice, mediation, collaboration, police

SISÄLLYS

LYHENTEET	6
1 JOHDANTO	7
2 KORJAAVA SOVITTELU	9
2.1 Restoratiivinen oikeus	9
2.2 Restoratiivisen oikeuden historia	11
3 SOVITTELUTOIMINTA	13
3.1 Rikos- ja riita-asioiden sovittelu.....	14
3.2 Sovittelun järjestäminen	16
3.3 Sovitteluprosessi.....	17
3.4 Sovittelun sijoittuminen oikeusprosessiin	18
3.5 Sovittelutoimintaan liittyvä moniammatillinen yhteistyö	20
3.6 Poliisi sovittelualoitteen tekijänä	20
3.7 Poliisin työ sovittelualoitteissa.....	21
4 SOVITTELUTOIMISTON JA POLIISIN YHTEISTYÖN NYKYTILA OULUSSA	23
5 KYSELYTUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT.....	25
6 TUTKIMUSTULOKSET	27
6.1 Vastajat Oulun poliisille suunnatussa kyselyssä.....	27
6.1.1 Poliisin koulutus sovitteluasioihin liittyen	27
6.1.2 Yhteistyö sovittelutoimiston kanssa	29
6.2 Tulokset Pohjois-Suomen sovittelutoimisolle suunnatussa kyselyssä.....	31
6.2.1 Koulutus ja ohjeistus sovitteluasioissa.....	32
6.2.2 Yhteistyö ja viestintä	32
6.3 Kyselyyn vastanneiden tahojen palautteet toisilleen	33
7 JOHTOPÄÄTÖKSET	36
8 POHDINTA	38
LÄHTEET.....	41
LIITTEET	43
LIITE 1 Kysely Oulun poliisille.....	43
LIITE 2 Saatekirje Oulun poliisille	46
LIITE 3 Kysely sovittelutoimistolle	47
LIITE 4 Saatekirje sovittelutoimistolle	50

LYHENTEET

HE	Hallituksen esitys
LaVM	Lakivaliokunnan mietintö
Sovl	Sovittelulaki
THL	Terveyden ja hyvinvoinninlaitos
ROL	Laki oikeudenkäynistä rikosasioissa

1 JOHDANTO

Sovittelutoiminta pohjautuu restoratiivisen eli korjaavan oikeuden ideologiaan. Sovittelu voi olla konfliktin osapuolille henkisesti parempi vaihtoehto, koska sovittelun avulla osapuolet pääsevät kohtaamaan toisensa ja käsittelemään tapahtunutta itse omilla ehdoillaan. Keskeistä sovittelulle on, että tekijä pääsee hyvittämään tekonsa asianomistajalle. Sovittelutoiminta on myös edullisempi vaihtoehto konfliktin ratkaisulle verrattuna tuomioistuinmenettelyyn. Sovittelu on sinne tuleville täysin maksuton palvelu ja siihen osallistuminen vapaaehtoista. Myös sovittelutoiminta on vapaaehtoisuuteen perustuvaa, sillä sovittelutoiminta toimii koulutettujen vapaaehtois- sovittelijoiden avulla. (Iivari 2007.) Sovittelusta ja sovittelutoiminnan järjestämisestä säädetään laissa rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1015/2005), joka tuli voimaan vuonna 2006.

Sovittelualoitteet tulevat sovittelutoimistoon viranomaisilta tai konfliktin osapuolilta. Sovittelulaki velvoittaa poliisia ja syyttäjää kertomaan konfliktin osapuolille sovittelun mahdollisuudesta, arvioida tapauksen soveltuvuus sovitteluun ja tarvittaessa ohjata konfliktin osapuolet sovittelupalveluihin. Tapauksen osapuolet voivat myös itse tehdä aloitteen sovittelutoimistoon, mutta poikkeuksellisesti lähisuhdeväkivallan tapauksissa sovittelualoitteen voi tehdä vain poliisi tai syyttäjä. (SovL 13 §.)

Opinnäytetyöni toimeksiantajana on Pohjois-Suomen sovittelutoimiston Oulun keskustoimisto. Aloittaessani opinnäytetyötäni, tiedustelin Oulun keskustoimistolta mahdollisuutta yhteistyöhön ja sain heistä toimeksiantajan opinnäytetyölleni. Sovittelupalvelua Pohjois-Suomen sovittelutoimiston toiminta-alueella tuottaa Vuolle Settlementi ry. Se on yleishyödyllinen yhdistys, joka tuottaa koulutus-, hyvinvointi- ja yhteistyöpalveluja sekä lisäksi nuorisokeskus- ja matkailijapalveluja. Vuolle Settlementi ry ylläpitää Vuolle-opistoa, joka tarjoaa erilaisia opistokursseja ja lisäksi sen tehtävänä on vastata sovittelutoimistosta ja koordinoita rikusuhriväivystyksen aluetoimistoa Pohjois-Suomessa. (Suomen settlementiliitto 2017, viitattu 02.03.2017.)

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää sovittelutoimiston ja poliisilaitoksen yhteistyön nykytilaa ja yhteistyön toimintatapoja sekä tutkia, miten yhteistyötä voitaisiin kehittää toimivammaksi niin, että yhteistyö palvelisi molempia osapuolia mahdollisimman hyvin ja mutkattomasti. Kyselyjen avulla tarkoitukseni on kartoittaa sovittelualoitteiden parissa työskentelevien henkilöiden

kokemuksia yhteistyön toimivuudesta ja mahdollisesta tiedon tarpeesta liittyen sovittelutoimintaan ja sovitteluun ohjaamiseen.

Opinnäytetyön tavoitteena on myös tutkia miten poliisilta sovittelutoimistoon tulevien sovittelualoitteiden määrää voisi nostaa. Aihe on toimeksiantajalleni ajankohtainen, koska sovittelutoimiston ja poliisin yhteistyötä on haluttu kehittää ja opinnäytetyöni avulla yhteistyön toimivuudesta saa senhetkisen tilannekuvan. Opinnäytetyön avulla sovittelutoimisto ja poliisilaitos saavat myös palautetta henkilökunnaltaan opinnäytetyön aiheeseen liittyen, mutta myös jo aikaisemmin aloitetusta yhteistyötavasta koskien viikottaisia vierailuja poliisilaitoksella.

Opinnäytetyöni empiirinen osuus on iso osa työtäni. Empiirinen osuus on toteutettu kvalitatiivisin eli laadullisin tutkimusmenetelmin, mutta osaksi myös kvantitatiivisin eli määrällisin tutkimusmenetelmin. Kysymysten muotoilusta ja niistä saatujen tietojen perusteella työ on sekä kvalitatiivinen että kvantitatiivinen.

Tutkimusaineisto on kerätty sähköisen kyselylomakkeen avulla, johan vastaaminen tapahtui nimettömästi. Jotta opinnäytetyön tekijä ei voisi tunnistaa vastaajia, toteutettiin kysely niin, että opinnäytetyön tekijä lähetti linkin kyselyyn kummankin yhteistyötahon yhteyshenkilöille, jotka puolestaan lähettivät linkit eteenpäin kyselyn kohderyhmän jäsenille. Kysely toteutettiin Webropol-kyselytyökalun avulla.

Kyselyt lähetettiin Oulun poliisilaitoksella työskenteleville tutkinnanjohtajille ja tutkijoille. Teknisistä syistä kysely jouduttiin lähettämään sellaisen sähköpostin postituslistan avulla, jossa oli mukana myös tutkintasihteerejä. Listalla oli tutkinnanjohtajia, tutkijoita ja tutkintasihteerejä yhteensä 203 henkilöä (Luoto 2017a, sähköpostiviesti 27.01.2017). Heistä tutkinnanjohtajia ja tutkijoita on 170 (Luoto 2017b, sähköpostiviesti 03.04.2017). Vastauksia tuli yhteensä 27 kappaletta. Täten poliisin kyselyssä vastausprosentti on 15,8 %.

Pohjois-Suomen sovittelutoimistoon ja sen alaisuudessa toimiviin yksiköihin Kainuussa ja Jokilaaksojen alueella lähetettiin toinen kysely. Sovittelutoimiston kysely lähetettiin yhteensä seitsämän henkilön vastattavaksi. Sovittelutoimiston kyselyn vastausprosentti oli 100 %.

2 KORJAAVA SOVITTELU

Sovittelutoiminnan taustalla on ajatus korjaavasta oikeudesta. Silloin puhutaan restoratiivisesta oikeudesta. Korjaavan oikeuden ideana on palauttaa henkilöiden välinen konflikti ja riidanratkaisu takaisin konfliktin osapuolille, jolloin he voivat itse vaikuttaa ratkaisun lopputulokseen. Konfliktin varastaminen osapuolilta ja sen palauttaminen perustuu Nils Christien ajatuksiin, joista myöhemmin lisää sovittelun historiaa käsittelevässä alaluvussa. (Flinck 2013, 16-17; Nils Christie 1977.)

Sovittelutoiminta perustuu restoratiivisen oikeuden ideologiaan. Sovittelutoiminnasta säädetään laissa eräiden riita- ja rikosasioiden sovittelusta, jonka pääperiaatteet ovat samankaltaisia restoratiivisen oikeuden periaatteiden kanssa. (Flinck 2013, 17-18.) Restoratiivinen oikeuden ideologia on vahvasti myös opinnäytetyöni aiheen taustalla. Sen takia on tarpeen avata enemmän restoratiivisen oikeuden käsitettä ja sen historiaa.

2.1 Restoratiivinen oikeus

Sovittelutoiminnan taustalla vaikuttaa restoratiivisen oikeuden käsite. Restoratiivisen oikeuden ideologian mukaan rikoksesta puhuttaessa tarkoitetaan ensisijaisesti henkilöiden välisten ihmissuhteiden loukkaamisia, joita pyritään korjaamaan ja hyvittämään sovittelun avulla. Restoratiivisessa oikeudessa rikoksen seuraamukseen liittyy vastuun ottaminen ja osapuolten kohtaaminen, vahingonkorvaus sekä rikoksen tekijän ja uhrin sopeutuminen takaisin yhteiskuntaan. (Iivari 2007, 22-23.)

Restoratiivinen oikeus keskittyy tulevaisuuteen. Sen tarkoituksena on saada rikoksen osapuolet kohtaamaan toisensa, käsittelemään tapahtunutta ja saada tekijä hyvittämään uhrille tekonsa. Korjaavaan oikeuteen kuuluva sovittelu mahdollistaa, että rikoksen tekijä ja uhri voivat keskenään ratkaista konfliktin ja sopia hyvittämisestä ja seuraamuksista esimerkiksi vahingonkorvauksin. Flinckin mielestä pelkkä rangaistuksesta sopiminen ei riitä konfliktin ratkaisuksi. Restoratiiviseen oikeuteen ja sovitteluun liittyy keskeisenä tavoitteena se, että konflikti voidaan kohdata ja tekijä

ottaa siitä vastuun ja haluaa aidosti hyvittää tekonsa myös henkisten vahinkojen osalta. (Flinck 2013, 16-17.)

Sovittelun taustalla vaikuttaa restoratiivisen oikeuden periaatteet ja arvot. Restoratiivisen oikeuden arvojen mukaan konfliktin osapuolet voivat keskenään sopia asian ratkaisusta ja näin saavuttaa molempia parhaiten tyydyttävän ratkaisun. Ratkaisun palauttaminen tilanteen osapuolille liittyy Nils Christien ajatuksiin konfliktin anastamisesta ja palauttamisesta. Restoratiivisen oikeuden periaatteisiin kuuluu vahinkojen korjaaminen ja vastuunotto, jotka liittyvät erityisesti tekijän rooliin sovittelussa. Sovittelussa tavoitteena on, että tekijä itse aktiivisesti pyrky ottamaan vastuuta teostaan ja haluaa korjata aiheuttamansa vahingot. (Elonheimo 2004, 181-183; Nils Christie 1977)

Korjaavaan oikeuteen kuuluu myös osapuolten dialogiin eli vuoropuheluun liittyvät seikat. Restoratiivinen eli korjaava prosessi peräänkuuluttaa vapaata ja avointa keskustelua sovittelutilanteessa. Osapuolten on tunnettava olonsa turvalliseksi, jotta konfliktista puhuminen vapaasti onnistuu. Turvallisuuden tunne sovittelutilanteessa edistää osapuolten toipumista tapahtuneesta konfliktista, lisää moraalista oppimista ja vahvistaa osapuolten sitoutumista lopputulokseen eli sopimukseen asian hyvittämisestä. Restoratiivinen menettely edellyttää, että käytyä keskustelua kunnioitetaan ja omat ja muiden tunteet konfliktiin liittyen kohdataan. (Elonheimo 2004, 181-183.)

Yksi restoratiivisen oikeuden arvoista liittyy moraaliseen oppimiseen. Kun sovittelutapaamisessa rikoksen tekijä tai riidan aiheuttaja kohtaa loukkaamansa uhrin, tapahtuneesta voidaan keskustella avoimesti ja osapuolet voivat kohdata tunteensa. Kohtaamalla tapahtuneen konfliktitilanteen osapuolen ja oman tekonsa, rikosentekijä pystyy harjoittamaan omaa moraalista oppimistaan sosiaalisten taitojen kautta. Korjaavaan oikeuteen liittyy myös yhteisöllisyys, joka myös liittyy sosiaalisiin taitoihin sovittelutilanteessa. Yhteisöllisyys on tärkeä osa restoratiivista oikeutta, koska restoratiivisen oikeuden ideologian mukaan läheisten uskotaan vaikuttavan positiivisesti konfliktin osapuolten käytökseen ja sovittelussa saavutetussa sopimuksessa pysymiseen. (sama.)

Sovittelutapaamisen tarkoituksena ei ole ratkaista pelkästään käsillä olevaa konfliktia. Sovittelussa ratkotaan myös osallistuvien henkilöiden perusongelmia, koska ne ovat voineet mahdollisesti vaikuttaa osaksi tapahtuneen konfliktin syntymiseen. Sovittelutoimiston tehtävänä on tarvittaessa ohjata ja auttaa asianosaiset muiden sosiaali- ja terveyspalvelujen pariin. (sama.)

2.2 Restoratiivisen oikeuden historia

Restoratiivisen oikeuden ja sovittelutoiminnan periaatteet ovat vanhoja. Aune Flinck kirjoittaa Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen oppaassa riitojen ja rikosten sovitteusta, että sovittelutoiminnan juuret ovat vanhoissa heimokulttuureissa, joissa konfliktit pyrittiin ratkaisemaan sovittelun ja hyvittelyn avulla. Lisäksi Flinck mainitsee sovittelun juurista kristinuskossa. Kristinuskon periaatteet sovitukselta ja anteeksiannosta liittyvät myös restoratiivisen oikeuden periaatteisiin. (2013, 15.)

Restoratiivinen eli korjaava oikeus on litarisen mukaan angloamerikkalaista alkuperää. Käsite korjaavasta oikeudesta alkoi puhuttamaan kansainvälisesti 1990-luvulla. Ennen restoratiivisen oikeuden näkökulmaa kriminaalipoliittinen keskustelu käytiin retributiivisen ja rehabilitiivisen näkökulman avulla. Retributiivinen näkökulma tarkoittaa rangaistuskeskeistä näkökulmaa. Retributiivisella näkökulmalla puolestaan tarkoitetaan kuntoutuskeskeistä lähestymistapaa. Restoratiivinen oikeus puolestaan lähestyi konfliktia hyvityksen näkökulmasta niin, että sen tarkoituksena on saada rikoksen tekijä hyvittämään tekonsa uhrille. Hyvittäminen ja tapahtuneen kohtaaminen mahdollistaa osapuolten palautumisen takaisin turvalliseen ja normaaliin elämään lainkuuliaisina kansalaisina. (Iivari 2007, 22-23.)

Restoratiivisen oikeusajattelun merkittävänä taustavaikuttajana on norjalainen Nils Christie. Vuonna 1977 Christie kirjoitti Oxford Journal -lehdessä artikkelin ”Conflicts as property”. Christien artikkelin ajatuksena oli, että oikeuslaitos anastaa konfliktin asianosaisilta. Christien mukaan tapahtuneen konfliktin käsittely tulisi tapahtua niin, että konfliktin osapuolet itse voisivat keskenään ratkaista tilanteen molempia tyydyttävällä tavalla. Konfliktin palauttamisen avulla tilanteen osapuolet voisivat itse päästä vaikuttamaan oman asiansa käsittelyyn. (Christie 1977.)

Suomessa sovittelutoiminta voidaan katsoa alkaneeksi kirkon kriminaalityön kautta vuonna 1983, jolloin Vantaalla toiminut Suomen Akatemia otti sovittelutoiminnan tutkimusprojektiin. Kolme vuotta myöhemmin vuonna 1986 sovittelutoiminta otettiin virallisesti Vantaan sosiaalitoimen työnkuvaan. (Flinck 2013, 15.)

Nykyisin sovittelutoiminnasta säädetään laissa rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtänä on valvoa, että sen alaisuudessa toimiva Terveyden ja hyvinvoinninlaitos järjestää asianmukaisesti valtakunnallista sovittelupalvelua. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksella puolestaan sopii toimeksiantosopimuksen palveluntuottajien kanssa

sovittelupalvelujen tuottamisesta alueellisesti. Palvelun tuottajia voivat olla kunnat sekä muut yksityiset tai julkiset palveluntuottajat, jotka pystyvät sovittelupalveluja tuottamaan (SovL 5 § ja 8 §.) Esimerkiksi Pohjois-Suomen sovittelutoimiston tuottamista sovittelupalveluista vastaa yleishyödyllinen yhdistys Vuolle Settlementti ry (Suomen Settlementiliitto 2017, viitattu 13.03.2017).

3 SOVITTELUTOIMINTA

Rikos- ja riita-asioiden sovittelu perustuu lakiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta (1015/2005). Sovittelutoimistot tuottavat sovittelupalvelua, joka on siihen osallistuville täysin vapaaehtoista ja maksutonta. Terveyden ja hyvinvoinninlaitos järjestää sovittelupalveluja, koordinoi niitä koko kotimaassa ja on vastuussa sovittelupalvelujen kehittämisestä ja siihen liittyvästä tilastoimisesta. Sosiaali- ja terveysministeriön tehtävänä on johtaa, ohjata ja valvoa sovittelupalvelua. (SovL 5 §; Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016).

Sovittelutoiminnan järjestämiseen liittyen vuonna 2012 astui voimaan Euroopan unionin uhridirektiivi (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta, 2012/29/EU, 14.11.2012 EUVL L315, 57-73). Uhridirektiivi velvoittaa unionin jäsenmaita ottamaan rikoksen uhrin oikeudet huomioon myös sovittelussa. Uhridirektiivin vähimmäisvaatimuksilla halutaan turvata sovitteluasioissa uhrin edun mukaisuus, palvelujen turvallisuus, vapaaehtoisuus, puolueettomuus ja luottamuksellisuus. Vähimmäisvaatimuksiin kuuluu myös, että sovittelussa uhrille tiedotetaan miten sovittelussa syntyneestä sopimuksesta ja sen täyttymisestä valvotaan. Lisäksi rikosentekijän tulee tunnustaa tapauksen todelliset pääpiirteet.

Oulussa sovittelutoimintaa tuottaa Vuolle Settlementti ry. Pohjois-Suomen sovittelutoimisto järjestää sovittelupalvelua Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Jokilaaksojen alueilla toimivissa kunnissa. Pohjois-Suomen sovittelutoimiston keskustoimisto sijaitsee Oulussa ja sen toiminta-alueeseen kuuluvat myös Hailuodossa, Iissä, Kempeleessä, Kuusamossa, Limingassa, Lumijoella, Muhoksella, Pudasjärvellä, Taivalkoskella, Utajärvellä ja Vaalassa. Kainuun aluetoimisto sijaitsee Kajaanissa, mutta Kainuun aluetoimistossa voi asioita myös Hyrynsalmen, Kajaanin, Kuhmon, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon ja Suomussalmen asukkaat. Jokilaaksojen aluetoimisto sijaitsee Ylivieskassa. Siellä voi asioida myös Alavieskan, Haapajärven, Haapaveden, Kalajoen, Kärsämäen, Merijärven, Nivalan, Oulaisen, Pyhännän, Pyhäjoen, Raahen, Reisjärven, Sievin, Siikajoen ja Siikalatvan asukkaat. Sovittelutoimistot palvelevat sijaintikuntansa lisäksi myös lähikunnissa. (Vuolle Settlementti ry 2016a ja b.)

3.1 Rikos- ja riita-asioiden sovittelu

Sovittelutoimistoissa voidaan sovittaa sellaisia rikos- ja riita-asioita, jotka soveltuvat sovittelussa käsiteltäviksi. Tapauksen soveltuvuuteen sovittelussa käsiteltäväksi vaikuttaa se, millainen rikos on kyseessä, millainen on rikosten osapuolten eli tekijän ja uhrin välinen suhde sekä muut rikokseen ja kokonaisuuteen liittyvät seikat. (SovL 3 §.)

Rikoksen tai riidan luonteen soveltuvuus sovittelussa käsiteltäväksi ei yksistään riitä. Lisäksi rikoksesta epäillyn tulee olla samaa mieltä tapahtumainkulun pääpiirteistä. Sovittelun edellytyksenä on myös se, että sovittelu on uhrin edun mukaista ja että molemmat rikoksen osapuolet ovat suostuvaisia sovitteluun ja siellä mahdollisesti saavutettavaan ratkaisuun. Osapuolilla on kuitenkin mahdollisuus peruuttaa sovittelu missä vaiheessa tahansa, koska sovittelu perustuu osapuolten oma-aloitteisuuteen ja vapaaehtoiseen osallistumiseen. (SovL 2-3 §.)

Kun tapauksen soveltuvuutta sovitteluun arvioidaan, otetaan huomioon rikoksen laatu ja tekotapa. Sen lisäksi otetaan huomioon osapuolten suostumus sovitteluun. Osapuolten on kerrottava suostumuksestaan vapaaehtoisesti ja henkilökohtaisesti. Lisäksi osapuolten motiivit sovitteluun selvitetään, kuten myös näkemykset, tarpeet ja voimavarat sovitteluun liittyen. Mikäli kyse on väkivallasta, otetaan teon toistuvuus huomioon. Lähdesuhdeväkivaltatilanteissa vain poliisi tai syyttäjä voi tehdä aloitteen sovittelusta. (SovL 2-3 § ja 13 §.)

Rikos- ja riita-asiat voivat ohjautua sovittelutoimistoon monelta eri taholta. Koska sovitteluun osallistuminen on rikoksesta epäillylle ja rikoksen uhrille omaehtoista, voi sovittelualoite tulla heiltä itseltään. Mikäli yksi rikoksen osapuolista on alaikäinen, voi alaikäisen huoltaja tai muu laillinen edustaja tehdä sovittelualoitteen. Viranomaisista sovittelualoitteita sovittelutoimistoon ohjaa usein poliisi ja syyttäväviranomainen. Myös muut viranomaiset voivat ohjata sovittelupalveluihin. Jos joku osapuolista on julistettu vajaavaltaiseksi, hänen edunvalvojallaan on oikeus tehdä sovittelualoite. (SovL 13 §.) Vajaavaltaisen asioiden hoidosta ja edunvalvonnasta säädetään laissa holhoustoimeista (442/1999).

Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen rikos- ja riita-asioiden sovittelu 2015 -julkaisun mukaan sovittelualoitteiden määrä on lisääntynyt valtakunnallisesti 9,5% vuonna 2015 edelliseen vuoteen verrattuna. Koko maassa sovitteluun ohjattujen rikos- ja riita-asioiden kasvua vuosina 2007-2015 sekä sovitteltavien rikos- ja riita-asioiden määrällistä suhdetta tarkastellaan kuviossa 1.

Kuvio 1. Sovitteluun ohjatut rikos- ja riita-asiat 2007-2015 (THL 2016).

Yleisimpiä sovitteluun päätyviä asioita ovat erilaiset väkivaltarikokset, lähisuhdeväkivallanteot, vahingontot, anastusrikokset, laittomat uhkaukset ja kunnianloukkaukset, riita-asiat ja kotirauhan rikkomiseen liittyvät tapaukset. Vuonna 2015 yleisin sovitteluun päätyvä asia oli jokin väkivaltarikos. Väkivaltarikoksiin lasketaan muun muassa pahoinpitelyt eri törkeysasteissaan ja ryöstöt. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016, 2).

Sovittelulain mukaisesti sovitteltavaksi soveltuu niin rikos kuin riita-asiatkin. Sovittelulaki ei tunne ikärajaa sovittelulle. Sovittelulain 2 §:ssä ja 18 §:ssä säädetään sovittelun edellytyksistä ja sovittelun järjestämisestä sekä samalla mainitaan alaikäisen, myös alle 15-vuotiaan tekemän rikoksen sovittelun mahdollisuudesta. Jos uhri on alaikäinen, sovittelua ei välttämättä saa järjestää, koska alaikäisellä henkilöllä voidaan katsoa olevan erityisen suojan tarve. Erityisen suojan tarpeeseen vaikuttaa alaikäisen uhrin ikä ja rikoksen laatu. (SovL 3 §.)

Jos rikos ei sovellu soviteltavaksi, ei siihen liittyvää vahingonkorvausasiaa voi myöskään ottaa sovittelussa käsiteltäväksi. Riita-asiat voivat soveltua soviteltavaksi silloin, kun tapauksessa on ainakin yksi luonnollinen osapuoli ja vahingonkorvausvaatimuksissa silloin, kun riidan, sen kohteen ja vahingonkorvausvaatimuksen katsotaan olevan vähäinen. (SovL 1 § ja 3 §).

3.2 Sovittelun järjestäminen

Laissa eräiden rikos- ja riita-asioiden sovittelusta säädetään 1 §:ssä, että sovittelupalvelu on täysin maksuton palvelu siihen osallistuville. Sovittelua ei voida järjestää ilman osapuolten suostumusta sovitteluun. Suostumuksen on oltava luonteeltaan vapaaehtoinen (SovL 2 §). Mikäli joku sovittelun osapuolista muuttaa mieltään ja peruuttaa suostumuksensa, on sovittelu keskeytettävä. Näin toimitaan myös silloin, kun on syytä epäillä, että suostumus ei ole annettu vapaaehtoisesti. (SovL 19 §.)

Laki edellyttää, että sovittelija on ominaisuuksiltaan puolueeton ja kunnioittaa sovitteluun osallistuvia osapuolia (SovL 17 §). Sovittelijan tehtäviin kuuluu antaa osapuolille tietoa oikeusavusta ja muista mahdollisesti tarvittavista palveluista. Lisäksi sovitteluun osallistuville pitää tarjota riittävästi tietoa sovittelusta itsestään, sovittelun menettelytavoista sekä mahdollisesti saavutettavasta ratkaisusta ja sen merkityksestä prosessissa. Osapuolten tulee olla tietoisia lainmukaisista oikeuksistaan sovittelussa (SovL 17 §; LaVM 13/2005.)

Sovittelutapaaminen on järjestettävä niin, että osapuolilla on mahdollisuus käyttää tapaamisessa avustajaa. Alaikäisten huoltajilla tai muilla laillisilla edustajilla on oikeus olla sovittelutilanteessa mukana tukemassa huollettavaa. Se voidaan kieltää, jos huoltajan läsnäolon katsotaan olevan selvästi alaikäisen edun vastaista. Sovitteluun saa osallistua tarvittaessa myös tulkki tai kääntäjä sellaisissa tilanteissa, joissa käytössä on eri kieli tai jos osapuolen ymmärretyksi tuleminen on haasteellista esimerkiksi osapuolen puhevian vuoksi. Tulkin ja kääntäjän hankkiminen on sovittelutoimiston vastuulla. (SovL 16 § ja 18 §.)

3.3 Sovitteluprosessi

Sovittelumenettelystä säädetään laissa rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta, sen kolmannessa luvussa. Sovitteluprosessi alkaa sovittelualoitteen ohjautumisesta sovittelutoimistoon. Aloite voi tulla rikoksen tai riidan osapuolilta sekä viranomaisilta, esimerkiksi poliisilta. Aloitteen saapumisen jälkeen sovittelutoimistossa selvitetään rikoksen soveltuvuus sovittelussa käsiteltäväksi. Sovittelulain 15 §:n mukaan riita-asioissa tulee myös selvittää, onko riita-asian käsittely sovittelutoimistossa tarkoituksenmukaista.

Sovittelulain 2 §:n mukaan ennen sovittelun aloittamista rikoksen tai riidan osapuolille on selvitettävä heidän asemansa ja oikeutensa sovittelussamenettelyssä. Sen jälkeen molempien osapuolten on annettava henkilökohtaisesti ja vapaaehtoisesti suostumuksensa sovittelumenettelyyn. Suostumukset saatuaan sovittelutoimisto voi alkaa järjestää sovittelutapaamista ja siihen liittyviä järjestelyitä.

Sovittelulain 17 §:ssä säädetään sovittelijan ja sovittelutoimiston velvollisuuksista koskien sovittelutapaamista ja -tilannetta. Lainkohdan mukaan sovittelijan tulee toimia puolueettomasti ja kunnioittaa sovittelussa olevia osapuolia. Lisäksi sovittelijan on autettava ratkaisun mietinnässä, informoida oikeusavusta ja muista mahdollisesti osapuolia hyödyttävistä palveluista sekä tehdä kirjallinen asiakirja sovittelutapaamisesta saavutetusta sopimuksesta. Sovittelijan tehtävänä on myös vahvistaa tehty asiakirjan allekirjoituksellaan. Sovittelijan tehtäviin kuuluu lisäksi myös laatia sovittelutoimistolle selostus käydystä sovittelusta.

Sovittelussa saavutettu sovinto ja siitä tehty kirjallinen asiakirja lähetetään aloitteen tehneelle viranomaiselle, esimerkiksi poliisille. Sovittelutoimiston tehtävänä on seurata sovittelussa saavutetun sovinnon toteutumista. Sovittelulain 3 §:n mukaan sovittelussa saavutettu sovinto ei ole este sille, että asian käsittelyä voitaisiin jatkaa poliisin tutkinnassa, syyttäväviranomaisissa tai tuomioistuimessa.

3.4 Sovittelun sijoittuminen oikeusprosessiin

Sovittelulain 3 §:n mukaisesti sovittelu voidaan järjestää, vaikka asiaa käsiteltäisiin ja ratkaistaisiin poliisi- tai syyttäväviranomaisessa tai tuomioistuimessa. Sovittelussa saavutetulla sopimuksella voi olla vaikutuksia oikeusprosessiin tuomioistuimessa.

Useat sovittelualoitteet ohjautuvat sovittelutoimistoon poliisilta. Esitutkinnassa poliisi voi päättää esitutinnan rajoittamisesta silloin, kun syyttäjä tulisi jättämään syytteen nostamatta ja kun yleinen etu tai yksityinen etu ei sitä vaadi (Esitutkintalaki 805/2011, 10§). Laissa oikeudenkäynnistä rikosasioissa (689/1997) säädetään 8 §:ssä, että syyttäjä voi päättää syyttämättä jättämisestä mikäli rikoksen osapuolet ovat päässeet sovintoon ja oikeudenkäynti katsottaisiin olevan siinä tapauksessa kohtuutonta.

Jos asia etenee tuomioistuimen ratkaistavaksi, voi saavutettu sovinto voi olla myös rangaistuksen lievennysperuste silloin, kun rikoksen osapuolet ovat päässeet sopimukseen asiasta tai tekijällä on pyrkinyt estämään tai poistamaan tekemänsä rikoksen seuraamuksia. Lisäksi lieventämisperusteena voi olla se, että rikoksen tekijä on avustanut rikoksen selvittämisessä. (Rikoslaki 6:6 §). Rangaistusta lieventävä seikka voi rikoslain mukaisesti olla myös jokin muu poikkeuksellisilla syillä mainittava erityinen syy (Rikoslaki 6:8.5 §). Myös rikoksen tekijän tunnustuksella voi olla rangaistusta lieventäviä vaikutuksia (Rikoslaki 6:8a §).

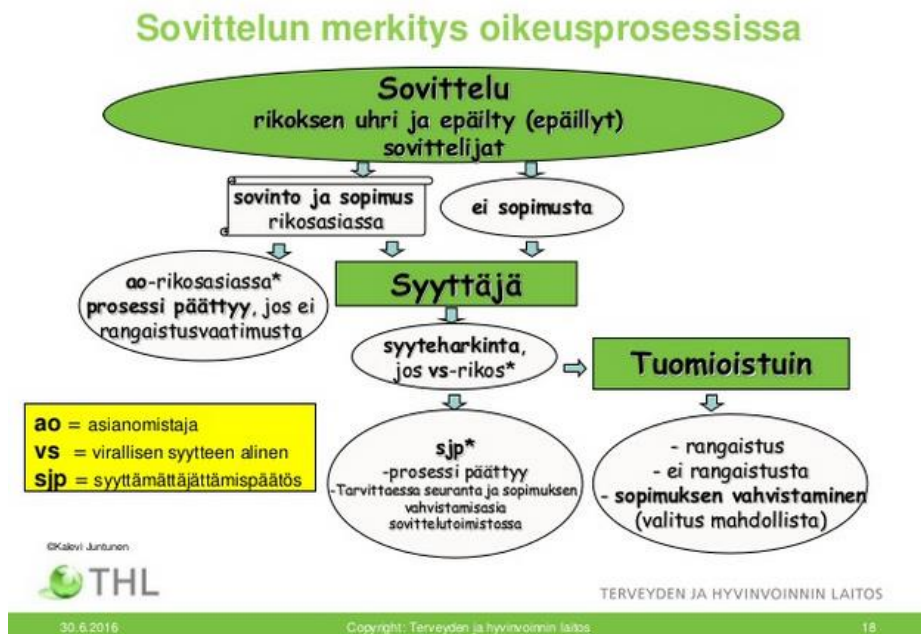
Sovinto voi vaikuttaa myös rangaistusasteikkoon. Rikoslain 8 §:n mukaan rangaistuksessa voidaan käyttää lievennettyä rangaistusasteikkoa silloin, kun tekijä on ollut alaikäinen tekoikaan, teko ei ole edennyt yritystä pidemmälle, tekijä on ollut avunantajana rikokseen tai muussa vähäisemmässä roolissa, tapahtumaolosuhteet ovat muistuttaneet vastuuvapausperusteiden soveltamiseen johtavia oloja tai kun tuomiossa on muita erityisiä syitä, kuten lain 6:6.3 §:ssa mainittu osapuolten saavuttama sovinto asiassa.

Rikoslain 6:12 §:n mukaisesti rikoksesta tuomitsematta jättäminen on mahdollista silloin, kun tapahtunut rikos on haitallisuudeltaan ja rikosentekijän syyllisyyden takia pidettävä vähäisenä, teko on tehty alaikäisenä ja ymmärtämättä seurauksia tai kun teko on erityisistä rinnastettavissa anteeksiannettavaan tekoon. Tuomitsematta jättäminen on mahdollista myös silloin, kun rangaistus olisi kohtuuton lain 6:6.3 §:n mukaisesti saavutetun sovinnon, muun 7 §:ssä mainitun

kohtuullistamisperusteen tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimien takia sekä silloin, kun tehty rikos ei vaikuttisi kokonaisrangaistuksen määrään olennaisesti.

Asian etenemiseen rikosprosessissa sovittelusta huolimatta voi vaikuttaa rikoksen laatu eli onko kyseessä asianomistajarikos vai virallisen syytteen alainen rikos. Asianomistajarikoksissa asia etenee tuomioistuimeen uhrin vaatimusten takia. Asianomistaja voi peruuttaa vaatimuksensa sovittelun takia, jolloin asian käsittely viranomaissa päättyy. Silloin syyttäjällä ei ole enää syyteoikeutta eikä asiaa voi ottaa uudelleen esille syytteen nostamiseksi. Asianomistajan tulee tehdä syyttämispyyntö, jotta syyttäjä voi nostaa syytteen asianomistajarikoksessa. (ROL 6a §).

Virallisen syytteen alaisissa rikoksissa syyttäjän syyteoikeus säilyy myös silloin, kun asianomistajalla ei ole rangaistusvaatimuksia. Asianomistaja voi sovittelun jälkeen peruuttaa rangaistusvaatimuksensa virallisen syytteen alaisissa rikoksissa, jolloin tutkinnanjohtaja voi vähäisten rikosten tapauksissa tehdä esitutkinnanrajoittamisesityksen oman harkintansa mukaan, jolloin asia siirtyy syyttäjälle, joka puolestaan voi lopettaa esitutkinnan. Syyttäjä voi päättää nostaako syytteen vai tekeekö syyttämättäjäätämispäätöksen. (ROL 10 § & 6a §). Sovittelun sijoittumista oikeusprosessiin on kuvattu seuraavassa kuviossa.

Kuvio 2. Sovittelun merkitys oikeusprosessissa. (THL 2015).

Sovittelu ei välttämättä vaikuta rikoksen käsittelyyn poliisissa, syyttäviviranomaisessa tai tuomioistuimessa. Viranomaiset ottavat sovittelun huomioon tapauskohtaisesti ja päättävät itsenäisesti, onko käydyllä sovittelulla ja saavutetulla sovinnolla minkälainen merkitys rikosprosessissa. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016, 22).

3.5 Sovittelutoimintaan liittyvä moniammatillinen yhteistyö

Sovittelutoimintaa säätelevässä laissa rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta määritellään viranomaisia, jotka liittyvät läheisesti sovittelualoitteiden tekemiseen. Lain 13 §:ssä säädetään, että rikos- ja riita-asioita voi ohjautua sovitteluun poliisilta, syyttäviviranomaiselta tai joltakin muulta viranomaiselta.

Rikoslain (39/1889) kolmannen luvun 4 §:ssä säädetään rikosoikeudellisen vastuun ikäraajaksi viisitoista vuotta. Viisitoistavuotias tai nuorempi voi kuitenkin joutua vahingonkorvausvastuuseen. Vahingonkorvauslain (412/1974) toisen luvun 2 §:n mukaan alaikäinen on vahingonkorvausvelvollinen mikäli voidaan katsoa vahingon korvaamisen olevan kohtuullista vahingontekijän ikään, kehitystasoon, vahingontekoon, vahingon osapuolten varallisuuteen ja muihin olosuhteisiin verrattuna.

Vaikka rikoksen tekijä ei voisi rikoslain tai vahingonkorvauslain mukaisesti saada rikosoikeudellista rangaistusta teostaan tai aiheuttamasta vahingostaan, voidaan alaikäiseen rikoksen tekijään kohdistaa lastensuojelulain mukaisia toimenpiteitä. Lastensuojelulain (417/2007) 24 §:n mukaan sosiaalityöntekijällä on velvollisuus valvoa lapsen etua, ohjata sovitteluun, olla mukana lapsen tekemäksi ilmoitetun rikoksen käsittelyssä, esimerkiksi esitutkinnan aikana, tuomioistuimessa tai sovittelussa.

3.6 Poliisi sovittelualoitteen tekijänä

Laissa eräiden rikos- ja riita-asioiden sovittelusta 13 §:ssä säädetään, että poliisiviranomainen voi tehdä sovittelua koskevan aloitteen rikos- ja riita-asioissa muiden mahdollisten

sovittelualoitteentekijöiden lisäksi. Poikkeuksellisesti lähisuhdeväkivaltarikoksissa ainostaan poliisi ja syyttäväviranomainen ovat oikeutettuja tekemään asiassa sovittelualoitteen.

Poliisilta tulevien sovittelualoitteiden määrä on merkittävä. Tuoreimmat tiedot rikos- ja riita-asioiden sovittelusta on tilastoitu vuodelta 2015. Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen rikos- ja riita-asioiden sovittelu 2015 -julkaisun mukaan koko maassa 80% kaikista sovittelutoimistoon tulevista sovittelualoitteista ohjautuu poliisilta. Pohjois-Suomen sovittelutoimistossa vuonna 2015 poliisilta tulleiden sovittelualoitteiden määrä oli 88 %. Aloitteen tekijöitä sovitteluasioissa on kuvattu kuviossa 3.

	Koko maa			Pohjois-Suomi		
	2014 lkm	2015 lkm	%	2014 lkm	2015 lkm	%
Aloitteen tekijät rikosasioissa						
poliisi	7 433	7 809	80	859	824	88
syyttäjä	1 307	1 583	16	96	80	9
asianosainen	102	78	1	4	-	-
<i>josta asianomistaja</i>	48	36	0,4	1	-	-
<i>josta rikoksesta epäilty</i>	39	44	0,4	3	-	-
sosiaaliviranomainen	61	118	1	-	-	-
vanhempi/huoltaja	6	8	0,1	-	-	-
edunvalvoja	-	-	-	-	-	-
muu taho	124	109	1	33	33	4
Rikosasioiden sovitteluun liittyvät aloitteet yhteensä	9 033	9 785	100	992	937	100

Kuvio 3. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu koko maassa ja aluehallintovirastojen aluejaon mukaisesti 2014-2015 (THL 2016, liitetaulukko 1).

3.7 Poliisin työ sovittelualoitteissa

Poliisilaissa (872/2011) säädetään 6 §:ssä, että poliisien toimittava tehtävässään sovinnollisuutta edistäen. Poliisin työskentelystä sovitteluasioissa ja sovitteluun ohjaamisesta säädetään Poliisihallituksen ohjeessa rikosten sovittelusta (2011). Poliisihallituksen ohjeen mukaan poliisi ei voi toimia itse sovittelijana objektiviteettiperiaatteen takia. Objektivisuusperiaate määritellään

poliisilaissa ensimmäisen luvun 6 §:ssä sillä, että poliisin on hoidettava tehtävänsä asiallisena ja puolueettomasti.

Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunnan mukaan sovittelutoimiston ja poliisin välinen viranomaisyhteistyö on vakiintunutta (2012). Sen puolesta puhuu myös aiemmin esitetty Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen tilastojulkaisu (kuviot 3), jonka mukaan valtakunnallisesti katsottuna sovittelualoitteista 80 % tulee poliisilta. Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunnan mukaan viranomaisyhteistyössä poliisin kanssa tulee aina huomioida asiakkaan yhdenvertaisuus. Käytännössä asiakkaiden yhdenvertaisuus tarkoittaa sitä, että sovitteluun liittyvä toimintatapoja kehitetään yhdenmukaisemmaksi ja tehokkaammaksi. (Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta 2012.)

Käytännössä poliisin työ sovitteluun liittyy alkaen rikosasian esitutkinnan yhteydessä, jolloin poliisin tehtävänä on kertoa rikoksen tekijälle ja uhrille mahdollisuudesta käsitellä asia sovittelussa, sovittelumenettelystä ja sovittelun merkityksestä. Poliisi antaa osapuolille myös sovitteluesitteen, jossa kerrotaan perustietoa sovittelusta, sen etenemisestä ja tarkoituksesta. (Flinck 2013, 89.)

Poliisin työ sovitteluun liittyy ei lopu sovittelualoitteiden ohjaamiseen. Sovittelulain 16 §:n mukaisesti sovittelutoimistosta lähetetään aloitteen tehneelle viranomaiselle tieto sovittelutapaamisesta ja siellä saavutetusta lopputuloksesta. Myös sovittelun keskeytyessä tai sovittelutoimiston kieltäytyessä sovittelemasta, tulee sovittelutoimiston silloin sovittelulain 24 §:n mukaan ilmoittaa asiasta viipymättä aloitteen tehneelle viranomaiselle. Poliisi voi sovittelutoimiston ilmoituksen jälkeen päättää tapauksen etenemisestä poliisitutkinnassa (Flinck 2013, 88).

Sovittelussa saavutettu lopputulos ja mahdollinen sopimus lähetetään usein poliisille. Poliisin työn kannalta on tärkeää, että poliisi saa tiedot sovittelutapaamisen kulusta ja sopimuksen syntymisestä sekä sopimuksen taustalla olevista tosiseikkoihin pohjautuvista perusteista (HE 93/2005). Sovittelutoimiston lähettämät materiaalit ja sopimukset liitetään esitutkimusmateriaaleihin. Lopuksi poliisi ilmoittaa sovittelutoimistolle tapauksen etenemisestä ja lopettamisesta esitutkinnassa. (Flinck 2013, s.117-118.)

4 SOVITTELUOIMISTON JA POLIISIN YHTEISTYÖN NYKYTILA OULUSSA

Poliisihallitus on ohjeistanut poliisilaitoksia poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyöhön liittyen. Ohjeistuksen mukaan yhteistyö poliisilaitosten ja sovittelutoimistojen välillä on tärkeää. Yhteistyön tärkeyden takia jokaisen poliisilaitoksen on ohjeen mukaan nimettävä päällystasoinen yhdyshenkilö sovitteluasioihin. Poliisihallituksen ohjeen mukaisesti poliisilaitosten tulee seurata sovittelua ja sen toteutumista oman poliisilaitoksensa alueella. Lisäksi poliisilaitosten tulee sopia sovittelutoimiston kanssa käytävästä viranomaisyhteistyöstä tarkemmin erikseen. (Poliisihallituksen ohje rikosasioiden sovittelusta 2013.)

Poliisihallituksen ohjeistuksen mukaisesti myös Pohjois-Suomen sovittelutoimiston ja Oulun poliisin välistä yhteistyötä on pyritty kehittämään jatkuvasti. Marraskuusta 2016 lähtien Pohjois-Suomen sovittelutoimiston Oulun keskustoimisto ja poliisi ovat aloittaneet entistä tiiviimmän yhteistyön. Käytännössä yhteistyön toimintamallia on muokattu niin, että yhteistyöhön liittyviä tapaamisia on lisätty. Tapaamiset koskevat Pohjois-Suomen sovittelutoimiston keskustoimistoa Oulussa ja Oulun poliisiasemaa. Samanlaista toimintamallia ei ole kaikkialla aluetoimistoissa. (Luoto, sähköpostiviesti 21.11.2016.)

Tällä hetkellä yhteistyötapaamisia Oulun poliisilaitoksen ja Pohjois-Suomen sovittelutoimiston välillä järjestetään kerran viikossa, jolloin sovittelutoimiston yhteyshenkilö Oulun keskustoimistosta tulee poliisitalolle hakemaan poliisilta tulevia sovittelualoitteita. Samalla yhteistyötapaamisen aikana sovittelutoimiston ja poliisin edustajat pääsevät keskustelemaan uusista sovittelualoitteista ja konsultoimaan toisiaan alotteisiin ja jo saavutettuihin sovintoihin liittyen. Tapaamiset ovat samalla myös mahdollisuus antaa palautetta yhteistyökumppanille tehdyistä sovitteluista ja yhteistyön sujuvuudesta. (Luoto, sähköpostiviesti 21.11.2016.)

Kyselyn vastauksista ilmeni, että yleisimpiä yhteistyömuotoja sovittelutoimiston ja poliisin välillä ovat tapaamiset, palaverit, puhelinkeskustelut ja sähköpostitse käytävä keskustelu ja osapuolten informointi. Välillä yhteistyö ilmenee myös koulutustilaisuuksien muodossa. Pääasiassa nykyinen yhteistyö koetaan toimivaksi, mutta kehitystoiveitakin löytyy. Lisää kehitystoiveista myöhemmin tuloksissa kappaleessa kuusi.

Mahdolliseksi yhteistyön haasteeksi koettiin pidempi välimatka aluetoimistojen ja poliisilaitoksen välillä. Kyselyn vastauksissa tulee ilmi, että pidempi välimatka haittaa hyväksi havaittujen yhteistyömallien säännöllistä muodostumista. Esimerkiksi Oulun keskustoimistolle on maantieteellisen sijaintinsa vuoksi mahdollista tehdä viikottaisia vierailuja poliisilaitokselle. Samanlaista mahdollisuutta ei koeta olevan kauempana sijaitsevista aluetoimistoista. Välimatka sovittelutoimiston ja poliisilaitoksen välillä koettiin myös motivoivana tekijänä yhteistyösuhteiden ylläpidossa. Kun säännölliseksi muodostuneita yhteistyömalleja ei ole, on työntekijöiden oltava itse aktiivisempia, jotta arkinen työ onnistuu.

5 KYSELYTUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Opinnäytetyöni on osaksi kvalitatiivinen, mutta myös kvantitatiivinen kyselytutkimus. Kvalitatiivinen tutkimusmenetelmä tarkoittaa laadullista tutkimusmenetelmää, jonka avulla saatujen tulosten perusteella pyritään ymmärtämään tutkittavan ilmiön prosessiluonnetta. Laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että tutkijalla ei ole tiettyä ennakkokäsitystä tai ennakkoluuloja tutkittavasta kohteesta tai saatavista tuloksista. (Eskola & Suoranta 1998, 13 ja 16.) Tässä opinnäytetyössä tutkimus suoritetaan myös ”avoimin mielin”.

Opinnäytetyön kyselyn kysymysten muotoilusta johtuen tutkimus on osaksi myös kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus. Kvantitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä on, että tulos esitetään numeraalisesti. Määrälliselle tutkimukselle tyypillisesti saadut tulokset esitetään taulukoiden ja kuvien avulla. (Valli 2015, 9.) Tässä opinnäytetyössä tulokset on esitetty osaksi myös kuvioiden avulla. Kysymyslomakkeissa osa kysymyksistä on myös muotoiltu niin, että määrälliselle tutkimukselle tyypillisesti saaduista tuloksista ei voida saada konkreettisia syitä, vaan vastaukset mittaavat enemmän numeraalisia asioista, esimerkiksi kuinka usein yhteistyöhön liittyviä kohtaamisia on.

Opinnäytetyön aineistonkeruu tapahtuu sähköisen kyselylomakkeen avulla käyttäen Webropol-kyselytyökalua. Kysely on tarkoitettu toteuttaa niin, että opinnäytetyön tekijä ei saa tietoonsa minkäänlaisia tunnistetietoja kyselyyn vastanneista. Tarkoituksena on, että sähköisen kyselyn internet-linkki lähetetään ainoastaan opinnäytetyön tekijän yhteyshenkilöille Pohjois-Suomen sovittelutoimistossa ja Oulun poliisissa. Yhteyshenkilöiden tehtävänä on lähettää linkki saatekirjeineen kyselyn kohderyhmälle. Kyselyn kohderyhmään sovittelutoimistossa kuuluvat kaikki Pohjois-Suomen sovittelutoimiston sovitteluohjaajat aluetoimistot mukaan lukien. Kyselyjä ei lähetetä vapaaehtoisille sovittelijoille. Oulun poliisissa kyselyn kohderyhmään kuuluvat tutkinnanjohtajat ja tutkijat, joiden työtehtäviin sovittelualoitteet liittyvät.

Opinnäytetyön tutkimusosan tavoitteena on laatia selkeät kyselylomakkeet. Sähköisiä kyselylomakkeita on kaksi, koska kyselyn avulla haastateltavia kohderyhmiä on myös kaksi. Kyselyt muistuttavat suurimmaksi osaksi toisiaan, mutta kysymyksiä on viilattu kohderyhmän perusteella niin, että kyselystä saatavat tulokset palvelisivat mahdollisimman hyvin tutkimusta.

Kyselyissä toistuvat samat teemat: vastaajan taustatiedot, sovitteluun ohjaaminen, koulutus sovitteluun liittyen sekä viranomaisyhteistyö sovitteluasioissa ja sen tärkeys. Molemmille kyselyille yhteistä on se, että kysymysten avulla pyritään selvittämään kohderyhmien asenteita ja ajatuksia sovittelua kohtaan, sovitteluun liittyvään viranomaisyhteistyön ja koulutuksen riittävyyteen sekä viranomaisyhteistyön nykytilaan ja sen kehittämiseen. Kyselyn lopussa molemmat kohderyhmät saavat antaa vapaata kirjallista palautetta haluamistaan seikoista, jotka koskevat opinnäytetyötä tai kyselyn teemoja.

Kyselylomakkeissa kysytään vastaajan taustatiedoista kysytään ainoastaan työtehtävää, työpaikan paikkakuntaa ja työskentelyvuosia kyseisessä työtehtävässä. On huomattava, että kysymyslomakkeen teknisessä toteutuksessa on otettu huomioon myös se, että vastaaja ei välttämättä halua vastata mihinkään taustatietoihin liittyviin kysymyksiin. Kyselyn voi siksi lähettää ilman taustatietoja. Taustakysymyksistä saaduilla tiedoilla opinnäytetyön tekijä ei pysty identifioimaan ja tunnistamaan vastaajia. Seuraavaksi kysytään sovittelualotteista ja niiden lähettämättä jättämisestä. Kyselyissä painotetaan enemmän kohderyhmien näkemyksiä liittyen yhteistyöhön ja koulutukseen sekä niiden kehittämistarpeisiin ja riittävyyteen.

Opinnäytetyöni kyselyjen muotoilussa vaikuttaa taustalla muistutus toimeksiantajasta. Opinnäytetyöni toimeksiantajana on toinen kyselyjen kohderyhmistä, Pohjois-Suomen sovittelutoimisto. Kysymykset on laadittu niin, että tulokset palvelisivat mahdollisimman hyvin toimeksiantajaa ja heidän ydinkysymystään: ”Mitä me voimme tehdä yhteistyön parantamiseksi Oulun poliisin kanssa?”. Opinnäytetyön yksi tärkeimmistä tavoitteista on selvittää miten yhteistyötä voidaan parantaa.

6 TUTKIMUSTULOKSET

Opinnäytetyön tutkimusosa suoritettiin kahden sähköisen Webropol-kyselyn avulla. Kyselyyn vastaaminen tapahtui anonyymisti niin, että opinnäytetyön tekijä lähetti sähköisen linkin yhteistyötahojen yhteyshenkilöille, jotka puolestaan lähettivät linkin kyselyyn eteenpäin kyselyn kohderyhmille.

Poliisin ja sovittelutoimiston kyselyjen kysymykset käsittelevät samoja teemoja. Pääteemoja kyselyssä olivat koulutus ja sisäinen kehittäminen sovitteluun liittyen, yhteistyö ja viestintä sekä yhteistyön kehittämisen tärkeys. Kysymysten tavoitteena oli, että saatujen vastausten pohjalta voitaisiin kartoittaa selkeämpiä yhteistyön kehitysalueita ja selvittää, onko sovittelutoimintaa, sovitteluun ohjaamiseen ja sovittelualoitteiden tekemiseen liittyvää koulutusta tarpeen lisätä sekä miten yhteistyön kehittäminen koetaan.

6.1 Vastaajat Oulun poliisille suunnatussa kyselyssä

Oulun poliisin kysely suunnattiin tutkinnanjohtajille ja tutkijoille. Teknisten syiden vuoksi linkki kyselyyn lähetettiin myös tutkintasihteereille. Oulun poliisin yhteyshenkilö lähetti linkin kyselyyn yhteensä 203 henkilölle, joista kyselyyn vastasi 27 henkilöä. Kaikista 203 henkilöstä tutkimuskohderyhmään kuuluvia tutkinnanjohtajia ja tutkijoita oli yhteensä 170. (Luoto 2017a, sähköpostiviesti 27.01.2017; Luoto 2017b, sähköpostiviesti 03.04.2017.)

Oulun poliisin kyselyyn vastasi enemmän tutkijoita kuin tutkinnanjohtajia. Vastanneista 10 kertoi olevansa tutkinnanjohtaja ja 17 puolestaan tutkijan virassa. Oulun poliisin kysymykset liitteessä 1.

6.1.1 Poliisin koulutus sovitteluasioihin liittyen

Tutkinnanjohtajien mukaan koulutusta sovitteluun ohjaamiseen ja sovittelutoimintaan liittyen on annettu valtakunnallisella ja paikallisella tasolla sekä Pohjois-Suomen sovittelutoimiston toimesta. Tutkinnanjohtajat kertovat osallistuneensa poliisikoulussa sovittelua käsittelevään seminaariin ja

saaneensa poliisihallinnon sisäisessä työpaikkakoulutuksessa ohjeistusta. Nykyisin sovitteluun liittyvä koulutus toteutuu itseopiskeluna, vuosittaisina palavereina sovittelutoimiston kanssa ja muiden sovittelutoimiston järjestämien infojen tai vierailujen kautta.

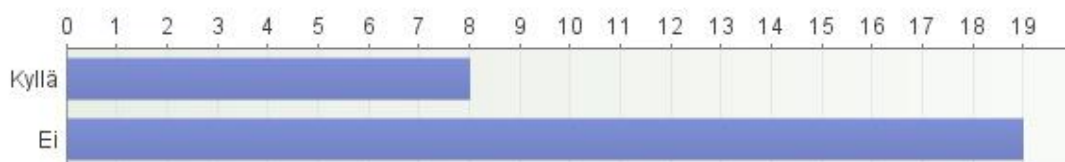
Tutkijat puolestaan kertovat vastauksissaan saaneensa poliisin peruskoulutuksessa annettavan sovittelukoulutuksen lisäksi varsin suppeasti tai jopa ei ollenkaan työpaikkakoulutusta sovittelutoimintaan ja aloitteiden ohjaamiseen liittyen. Tutkijoiden mukaan he ovat saaneet koulutusta sovitteluasioihin liittyen pääasiassa sovittelutoimiston järjestämien tilaisuuksien ja palaverien kautta. Lisäksi tutkijat kertovat saaneensa koulutusta myös tutkintapuolen koulutuspäivässä, itseopiskelun avulla sekä harjoitteluajana toteutettujen sovittelutoimistossa vierailujen ja yhteistyöpalaverien kautta.

Kyselyssä haluttiin mahdollistaa vapaampi palaute sillä, että osassa kysymyksistä annettiin tekstiilaa vastaajille valmiiden vastausvaihtoehtojen sijaan. Avoimissa vastauksissa tutkijat ilmaisivat huolensa siitä, että koulutus on hallinnossa vähäistä. Poliisin vastauksissa tuli myös ilmi, että heillä ole ns. rautalankamallia siitä, mitä juttuja sovitteluun voidaan ohjata. Tutkijoiden vastauksista käy myös ilmi, että yksittäisen tutkijan ja tutkinnajohtajan asenne voi vaikuttaa paljon sovittelualoitteiden tekemiseen.

Saatujen vastausten perusteella poliisikoulun jälkeinen työpaikkakoulutus sovittelutoimintaan, sovittelualoitteiden tekemiseen ja sovitteluun ohjaamiseen on jäänyt vähäiseksi erityisesti tutkijoiden mielestä. Oulun poliisin kyselyyn vastanneista suurin osa ei silti koe, että sovitteluun liittyvää koulutusta tulisi lisätä (kuvio 3).

5. Pitäisikö sovitteluun liittyvää koulutusta lisätä?

Vastaajien määrä: 27

Kuvio 4. Oulun poliisin kysely - tulokset.

Viranomaisyhteistyössä yhteisten toimintatapojen noudattaminen on tärkeää. Opinnäytetyön kyselyssä kysyttiin tutkinnanjohtajilta ja tutkijoilta siitä, millaista koulutusta tai ohjeistusta poliisi on antanut sovittelutoimistolle liittyen poliisin kanssa asiointiin ja työskentelyyn. Vastausten mukaan varsinaista virallista koulutusta poliisin taholta ei sovittelutoimistolle ole järjestetty. Oulun poliisin kyselyyn vastanneet kertovat, että yhteisistä menettelytavoista ja suuntalinjoista sovitaan esimerkiksi palavereissa. Yhteistyössä on pyritty myös ns. matalan kynnyksen yhteydenottoihin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että sovittelutoimistoa on kehoitettu ottamaan yhteyttä puhelimitse ja sähköpostitse aina, jos he tarvitsevat neuvoa esimerkiksi haastavissa sovittelutapauksissa.

Poliisin sisäisessä sovitteluasioihin liittyvässä kehittämisessä on vastausten mukaan pyritty lisäämään tietoisuutta siitä, että sovittelupalvelut ovat erinomainen mahdollisuus keinovalikoimassa. Poliisin palavereissa on kerrattu sovittelun tärkeyttä ja uutena käytäntönä on otettu käyttöön viikottainen, kaksi tuntia kestävä sovittelutoimiston työntekijän vierailu. Vierailu on otettu käyttöön viime vuoden marraskuussa. Vierailun aikana on mahdollisuus jättää juttuja sovitteluun ja keskustella niistä henkilökohtaisesti sovittelutoimiston edustajan kanssa. Viikottaiset vierailut koskivat Oulun keskustoimistoa ja poliisilaitosta.

Kontrastia tuo vastaukset, joissa ilmenee ettei asemansa vuoksi ole siinä asemassa, että voisi ottaa kantaa sisäiseen kehittämiseen. Osa vastanneista ei osaa kertoa sisäisestä kehittämisestä, koska ei ole itse siinä mukana.

Poliisin kyselyn vastauksista mainittiin myös matalamman kynnyksen tapa ohjata juttuja sovitteluun. Erään vastauksen perusteella sovitteluun voi ottaa jutun jo pelkän ilmoituksen ja henkilötietojen perusteella.

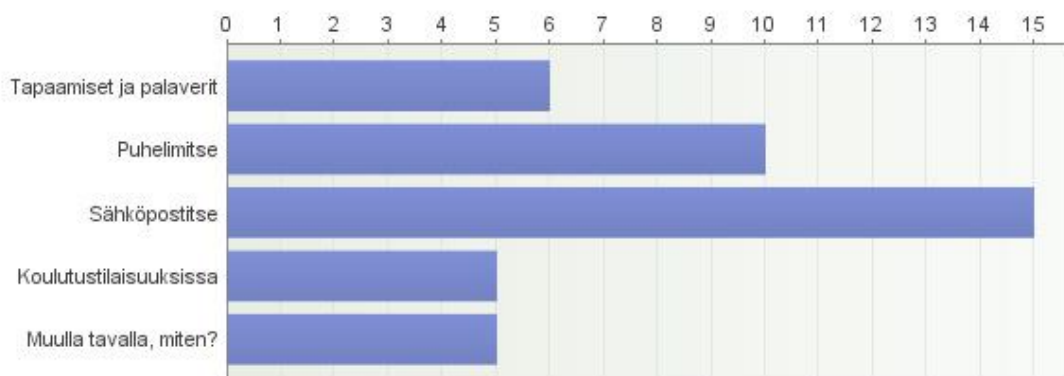
6.1.2 Yhteistyö sovittelutoimiston kanssa

Oulun poliisin kyselyyn vastanneet tutkinnanjohtajat ja tutkijat kertovat toimivansa yhteistyötilanteissa sovittelutoimiston kanssa muutaman kerran kuukaudessa (59 %) tai harvemmin (40 %). Se on koettu pääasiassa riittäväksi ja vastaajista vain 22 % kokee, että yhteistyötä tulisi lisätä ja kehittää nykyisestä.

Sovittelualoitteiden ja postin lisäksi käytössä olevia yhteistyön muotoja on kuvattu seuraavaksi kuviossa 5. Saatujen vastausten perusteella Oulun poliisin tutkinnanjohtajat ja tutkijat kehittäisivät eniten yhteistyötä sovitteluasioissa yleisellä tasolla. Vastaajista 62 % kokee poliisin ja sovittelutoimiston välisen viestinnän olevan riittävää. Yhteensä 37 % poliisin kyselyyn vastanneista haluaisi kehittää viestintää lisäämällä yhteyshenkilöitä sovitteluasioissa, yhteistyöpalaverien määrää ja sovitteluun liittyvää koulutusta.

9. Millä tavalla yhteistyönne ilmenee?

Vastaajien määrä: 26

Kuvio 5. Oulun poliisin kysely - tulokset.

Oulun poliisin vastausten perusteella tutkinnanjohtajat ja tutkijat ovat pääasiassa tyytyväisiä yhteistyöhön ja pitävät sitä toimivana. Selkeitä puutteellisia yhteistyön osa-alueita ei tule esille, mutta pieniä yksityiskohtia mainitaan. Aikaisemmin tuloksissa mainittua ns. rautalankamallia toivotaan sovittelutoimistolta vastaamaan kysymykseen, millaisia juttuja kannattaa ehdottomasti lähettää sovitteluun suoraan.

Myös asian etenemisestä sovittelutoimiston puolella toivotaan lisätietoja. Poliisista esitetään toiveita, että sovittelun päivämäärä ja jokaisen tapauksen sovittelijan yhteystiedot ilmoitettaisiin aloitteen tehneelle tutkijalle, jotta mahdollisten lisätietojen hankinta sujuvoituisi. Lisäksi poliisista toivotaan väliaikatietoja esimerkiksi siitä, onko sovittelun osapuolet tavoitettu ja sovittelutapaaminen pidetty. Tutkijat kaipaavat myös palautetta sovittelutoimistolta siitä, millaisia vaikeuksia sovittelussa on kohdattu ja voisiko poliisi omilla toimenpiteillään auttaa sovittelun onnistumista.

Vastausten perusteella fyysisen kontaktin puutteellisuus poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyössä koetaan huonoksi asiaksi. Poliisin näkökulmasta katsottuna yhteistyö heidän puoleltaan voi vaikuttaa kasvottomalta, koska sovitteluun menevät jutut kulkevat tutkintasihteerien kautta.

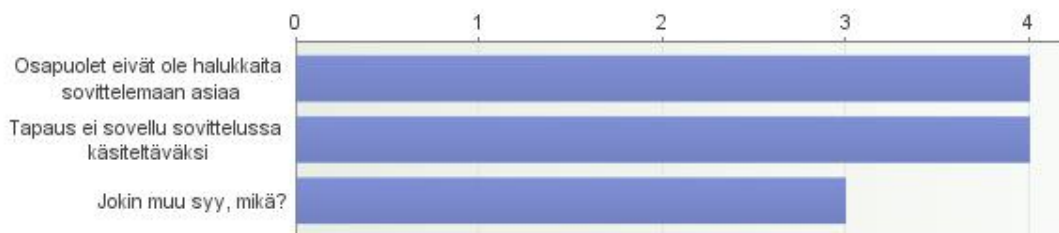
6.2 Tulokset Pohjois-Suomen sovittelutoimisolle suunnatussa kyselyssä

Pohjois-Suomen sovittelutoimiston kysely lähetettiin yhteensä seitsämälle vastaajalle, joista kaikki vastasivat kyselyyn. Sovittelutoimiston kyselyssä on otettu huomioon myös aluetoimistot Kainuussa ja Jokilaaksojen alueella. Tulosten tulkinnan kannalta ei ole merkityksellistä, missä vastaajien työpaikat sijaitsevat. Oulun keskustoimistosta vastaajia oli kolme, Kainuun aluetoimistossa kaksi ja Jokilaaksojen aluetoimistossa yksi. Sovittelutoimiston kysymykset liitteessä 2.

Sekä poliisin että sovittelutoimiston kyselyssä vastaajilta kysyttiin yleisintä syytä sille, että miksi rikosasiaa ei lähetetä soviteltavaksi sovittelutoimistoon. Poliisin kyselyssä jokainen vastaja vastasi, että joko osapuolet eivät ole halukkaita sovittelemaan tai tapaus ei yksinkertaisesti sovellu sovitteluun. Kontrastia tähän tuo sovittelutoimiston vastaukset samaan kysymykseen. Osa sovittelutoimiston vastaajista vastasi kuten poliisissakin, mutta sovittelutoimiston vastaajista 42 % ilmaisi mielipiteensä jostain muusta syystä. Näiden vastaajien vastausten perusteella nousi huolenaiheeksi poliisin tiedon ja kokemuksen puuttuminen sovitteluasioissa tai tilanteet, joissa poliisi ei koe sovittelua tarpeelliseksi, kun asiassa voidaan tehdä suoraan esitutkinnan rajoittaminen. Syitä rikosasioiden sovitteluun jättämiselle sovittelutoimiston näkökulmasta on kuvattu seuraavaksi kuviossa 6.

3. Mikä on mielestäsi yleisin syy sille, että rikosasiaa ei lähetetä soviteltavaksi?

Vastaajien määrä: 7

Kuvio 6. Pohjois-Suomen sovittelutoimiston kysely - tulokset.

6.2.1 Koulutus ja ohjeistus sovitteluasioissa

Sovittelutoimiston vastaajien näkökulmasta 85 % oli sitä mieltä, että poliisin koulutusta sovittelualoitteisiin liittyen tulisi lisätä. Sovittelutoimiston vastaajien vastaukset poliisin koulutuksesta sovitteluun liittyen ovat sopusoinnussa Oulun poliisin kyselyn vastausten kanssa. Poliisiopiskelijat saavat koulutuksensa kautta tietoa sovittelusta ja perinteisesti ovat käyneet myös tutustumassa sovittelutoimintaan sovittelutoimistossa. Lisäksi sovittelutoimisto järjestää sovitteluinfoja ja tapaamisia niin sovittaessa. Vastauksissa mainitaan myös vuosittain kokoontuvat yhteistyöryhmät ja arkiyhteydenpito, mutta poliisin sisäisestä koulutuksesta sovittelutoimiston henkilöstöllä ei ole juurikaan tietoa. Esille nousee ainoastaan Aluehallintoviraston aikaisemmin järjestämä valtakunnallinen koulutus, johon osallistui poliiseja, sovittelutoimistot ja syyttäjät.

Sovittelutoimiston vastaajien mukaan sovittelutoimistojen sisäistä kehittämistä liittyen yhteistyöhön poliisin kanssa järjestetään erilaisten yhteistyöryhmien avulla, uusien toimintatapojen käyttöönottamisella, kuten esimerkiksi viikottaisilla poliisilaitosvierailuilla, ja henkilöstön sekä toiminnan tunnettavuuden lisäämisellä. Vastauksissa tulee kuitenkin ilmi, että virallista toimintasuunnitelmaa, jossa poliisin kanssa tehtävästä yhteistyöstä sovittaisiin, ei ole olemassa.

Sovittelutoimiston kyselyn tulosten perusteella sovittelutoimiston henkilökunta on saanut ohjeistusta poliisin kanssa asiointiin ja yhteistyöhön Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen ohjeista ja koulutuksista. Lisäksi aluehallintovirasto järjestää valtakunnallisesti ja myös paikallisesti koulutusta sovittelutoimistoille. Ohjeistukset ovat kuitenkin suosituksia ja antavat viitteitä mihin suuntaan yhteistyötä olisi hyvä kehittää. Yksittäisen toimiston sisäisiä ohjeita tai toimintasuunnitelmia ei ole, mutta uudelle työntekijälle annetaan työhöntuloperehdytys.

6.2.2 Yhteistyö ja viestintä

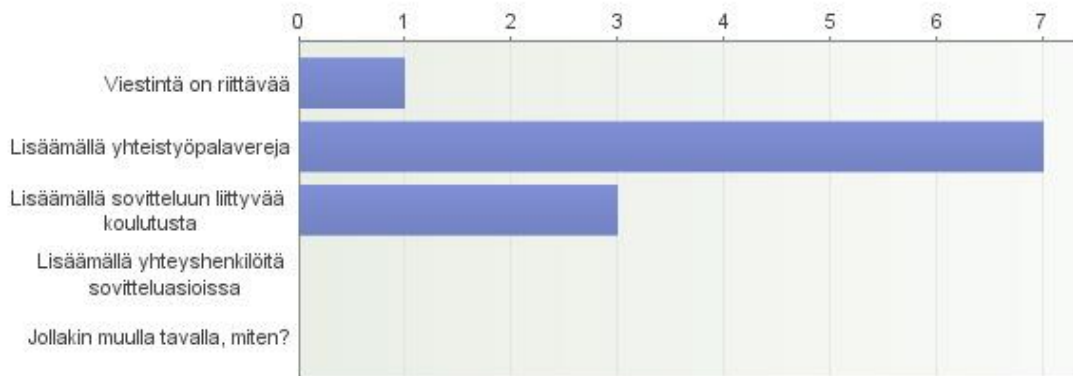
Vastausten perusteella sovittelutoimistoissa koetaan tärkeäksi erityisesti arkityö ja sen sujuvuus. He nostavat esille myös poliisin vastauksista esiin nouseen niin sanotun matalan kynnyksen politiikan yhteydenotoissa. Kaikilla alueilla ei viikottaisia vierailuja ole mahdollista järjestää, joten siitä syystä sovittelutoimiston henkilökunta toivoisi käyttöönsä säännöllisiä ja toistuvia toimintatapoja, joilla ylläpitää yhteistyösuhdetta poliisin kanssa.

Sovittelutoimistosta toivotaan lisää näkökulmaa poliisin työhön, että miten sovittelu näyttäytyy heille, onko sovitteluun ohjaamisessa ongelmakohtia ja voisiko sovittelutoimisto jotenkin edesauttaa aloitemäärien kasvussa. Sovittelutoimistolla on samoja ajatuksia poliisin kanssa myös lähisuuhdeväkivaltatapausten sovittelussa. Aihetta olisi hyvä pohtia tarkemmin yhteistyössä poliisin kanssa.

Sovittelutoimistojen näkökulmasta yhteistyön riittävyys nykyisellä tasolla ja lisäkehityksen tarve ovat lähes tasoissa. 57 % vastaajista on sitä mieltä, että yhteistyön lisäkehitys koetaan kuitenkin hieman enemmän tarpeellisemmaksi. Yhteistyön kehittämistarpeita sovittelutoimiston näkökulmasta kuvataan seuraavaksi kuviossa 7.

11. Miten kehittäisitte viestintää teidän ja Oulun poliisin välillä?

Vastaajien määrä: 7

Kuvio 7. Sovittelutoimiston kysely - tulokset.

Yhteistyön kehittämistä kaivataan sovitteluasioissa yleisesti ja koulutuksessa. Muita kehitysalueita mainitaan olevan lasten ja nuorten tekemät rikokset ja niiden soveltuvuus sovitteluun sekä poliisin harkinta sovittelualoitteen lähettämisestä.

6.3 Kyselyyn vastanneiden tahojen palautteet toisilleen

Kyselyn lopuksi molempien kyselyjen vastaajille annettiin mahdollisuus antaa vapaasti palautetta liittyen poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyöhön. Pääpiirteittäin poliisi on tyytyväinen yhteistyöhön

ja siihen, että sovitteluun panostetaan ja yhteistyötä halutaan kehittää. Riittävyden tunteeseen vaikuttaa se, että vuoden 2016 lopussa Oulun poliisi ja Pohjois-Suomen sovittelutoimiston Oulun keskustoimisto aloittivat viikkopalaverit Oulun poliisilaitoksella. Sovittelutoimisto saa poliisilta kehuja sen suhteen, että he tekevät työnsä hyvin ja ammattitaitoisesti.

Tutkinnanjohtajien ja tutkijoiden vapaasta palautteesta nousee esiin myös toiveita tulevaisuuteen. Palautteessa toivotaan, että perheväkivaltajuttuja voitaisiin sovittaa enemmän. Sovitteluun toivotaan otettavan enemmän myös sellaisia tapauksia, joissa tekijä ei ole ensikertalainen. Poliisin vapaasta palautteesta käy ilmi myös toiveita poliisin omaan työskentelyyn. Joillakin alueilla tutkijat kokevat, että yhteistyötä tulisi virkistää poliisin aloitteellisuuden kannalta.

Poliisin vastauksissa kerrotaan Kajaaniin perustetusta niin sanotusta ankkurityöryhmästä, joka perustuu moniviranomaisyhteistyöhön. Työryhmän tavoitteena on varhainen puuttuminen varsinkin lasten, nuorten ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden tapauksissa. Vapaassa palautteessa kerrotaan, että ankkurityöryhmän mallia ollaan parhaillaan kehittämässä ja pohdinnan aiheeksi on noussut sovittelutoimiston asema tässä prosessissa ja miten sovittelutoimiston työn päällekkäisyys ankkurityöryhmän mallin kanssa vältettäisiin.

Sovittelutoimistojen avoin palaute kertoo, että sovittelutoimiston henkilökunta toivoisi enemmän vierailuja kaikilla alueen poliisiasemilla, jotta aikaisemminkin tuloksissa mainittu kasvottomuus poistuisi. Vierailujen avulla sovittelu saisi kasvot ja tietoisuus sovittelun hyödyistä lisääntyisi. Erityisesti sovittelutoimiston johdon vierailut poliisiasemilla koettaisiin hyödylliseksi, koska johdon koetaan olevan avainasemassa yhteistyön kehittämisessä ja suhteiden ylläpitämisessä.

Sovittelutoimistot pitävät tärkeänä, että tietoisuutta sovittelusta lisättäisiin. Osa toimistoista kokee, että poliisiopiskelijoiden vierailut ovat vähentyneet. Vierailujen vähenemiseen ehdotetaan, jos sovittelutoimistot voisivat tulla poliisien koulutuspäiville kertomaan sovittelusta. Myös toimintatapojen säännöllisyys, yhteistyöryhmien muodostaminen ja informaation siirtäminen kollegoiden kesken koetaan tärkeäksi. Sovitteluinformaation tulisi siirtyä myös niille poliiseille, jotka eivät pääse osallistumaan koulutukseen tai vierailuille.

Sovittelutoimistolla on pääasiassa hyvä kuva poliiseista sovittelualoitteissa. Uudemmat työntekijät toivovat tutustumista alueensa poliiseihin ja uusien tutkijoiden perehdyttämistä sovittelutoimiston

kanssa käytävään yhteistyöhön ja asioiden sovitteluun ohjaamiseen. Yhteistyö koetaan poliisin kanssa joustavaksi ja yhteydenotto helpoksi.

Sovittelutoimiston palveluiden kannalta sovittelutoimistojen henkilöstöä kiinnostaa poliisin näkökulma siitä, miten sovittelutoimisto voisi vaikuttaa aloitemäärien kasvuun. Avoimessa palautteessa on annettu myös ehdotus, jos sovitteluun tulevia aloitemääriä voisi asettaa poliisin vuosittaisiin tulostavoitteisiin. Sovittelutoimiston näkökulmasta se voisi helpottaa aloitemäärien ennakoitavuutta tulevaisuudessa.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni kyselytutkimuksessa saamieni tulosten mukaan Oulun poliisi ja Pohjois-Suomen sovittelutoimisto ovat pääasiallisesti tyytyväisiä yhteistyönsä nykytilaan. Tyytyväisyydestä huolimatta osapuolet ovat jatkuvasti kehittäneet yhteistyötään ja sen kehittäminen entistä sujuvammaksi koetaan tärkeäksi. Vaikka poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyö tällä hetkellä on sujuvaa, tutkimuksessa kävi ilmi seikkoja, joita kehittämällä yhteistyötä voitaisiin parantaa.

Suurin kehittämiskohde liittyy koulutukseen. Kuten aikaisemmin tuloksissa esitettiin, poliisin vastausten mukaan paikallista työpaikkakoulusta on tarjottu suppeasti. Koulutusta on tarjottu sovittelutoimiston järjestämien tilaisuuksien muodossa, itseopiskeluna tai koulutuspäivillä. Vastausten perusteella poliisin toiveissa olisi nimenomaan hallinnon koulutus ja ns. ”rautalankamallin” koulutus sovittelualoitteisiin ja sovitteluun ohjaamiseen liittyen.

Koulutuksen lisääminen ja ”rautalankamallin” luominen voisi mahdollistaa entistä sujuvampaa arkityöskentelyä. Vastausten perusteella ”rautalankamalli” tarkoittaisi käytännössä yksinkertaista ohjeistusta siitä, millaisia tapauksia voitaisiin suoraa ohjata sovittelun piiriin ja miten arvioida tapausten soveltuvuutta sovitteluun. Ohjeistus voisi vaikuttaa positiivisella tavalla viranomaisten käsityksiin sovittelusta ja sen hyödyllisyydestä.

Kyselyn tuloksissa toinen tärkeä kehittämiskohde oli yhteistyötapaamiset. Yhteistyötapaamisten tärkeyteen ja niiden lisäämiseen on jo reagoitu Oulussa. Pohjois-Suomen sovittelutoimiston keskustoimisto tekee viikottaisia vierailuja Oulun poliisilaitokselle. Sovittelutoimiston aluetoimistoissa ei samanlaista säännöllistä tapaamismallia sen sijaan ole.

Säännöllistä yhteydenpitoa, olipa se sitten fyysisiä vierailuja tai internetin välityksellä tehtyjä videopalavereja, voisi kokeilla myös aluetoimistoissa. Sovittelutoimiston vastauksissa kerrottiin, että säännöllisten yhteistyömuotojen lisääminen voisi helpottaa arkityön sujuvuutta. Aluetoimistoissa ei kuitenkaan ole koettu, että säännöllisten yhteistyötapaamisten puuttuminen tekisi heidän ja poliisin välisestä yhteistyöstä huonompaa. Sen sijaan vastauksissa kerrotaan, että pitemmät välimatkat ja siitä johtuva tapaamisten vähyyks on puolestaan lisännyt työntekijöiden omaa motivaatiota työssään ja aktiivista työtettä. He kokevat asian niin, että kun säännöllisiä

tapaamisia ei ole, on heidän pystyttävä olemaan itse aktiivisesti yhteydessä toiseen osapuoleen, jotta työskentely on sujuvaa.

Sekä poliisin että sovittelutoimiston vastauksissa ilmenee molempien osapuolten mielenkiinto toistensa työhön. Poliisin ja sovittelutoimiston näkökulmia yhteistyöhön voisi olla hyvä miettiä yhdessä. Vaikka kynnys ottaa yhteyttä toiseen osapuoleen on matala, voisi silti olla hyvä keskustella mahdollisista ongelmakohtista ja siitä, miten osapuolten työ sovittelualoitteisiin liittyen näyttäytyy toiselle osapuolelle. Lisäämällä paikallista koulutusta ja yhteydenpitoa voitaisiin mahdollisesti vaikuttaa positiivisella tavalla sovittelualoitteiden määrän kasvuun.

8 POHDINTA

Halusin kirjoittaa opinnäytetyöni sovitteluun liittyen. Idea sovitteluaiheiseen opinnäytetyöhön syntyi jo aikaisemmin opintojeni yhteydessä, kun vierailimme Pohjois-Suomen sovittelutoimistolla, Oulun keskustoimistossa. Myöhemmin vierailun jälkeen juttelin ammattikorkeakoulussamme järjestetyssä aamukahvi-tilaisuudessa Pohjois-Suomen sovittelutoimiston sovittelujohtajan kanssa. Sovittelutoimistossa tehtävä työ vaikutti mielenkiintoiselle ja otin yhteyttä Oulun keskustoimistoon tiedustellakseni heidän halukkuudestaan yhteistyöhön opinnäytetyöni suhteen. Sain Pohjois-Suomen sovittelutoimistosta toimeksiantajan opinnäytetyölleni.

Opinnäytetyöprosessini alkoi syksyllä 2016. Opintojeni ohella opinnäytetyö valmistui hitaasti, mutta varmasti. Oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehdon opiskelijana lähdemateriaali pohjautuu pitkälti olemassa oleviin lakeihin ja säädöksiin. Mielestäni restoratiivisesta oikeudesta ja sovittelusta kirjoitetaan kuitenkin hyvin artikkeita ja muuta kirjallisuutta, eikä lähdemateriaalista siksi ole ollut pulaa. Mainittakoon, että vuotta 2015 ajankohtaisempaa tilastomateriaalia Terveiden ja hyvinvoinninlaitoksen julkaisuista ei ollut vielä saatavilla.

Opinnäytetyöhöni kuuluva kyselytutkimus on merkittävä osa työtäni. Tavoitteenani oli selvittää millainen yhteistyön nykytila Oulun poliisilla ja Pohjois-Suomen sovittelutoimistolla tällä hetkellä on, miten yhteistyön kehittäminen koetaan ja minkälaisia kehitystoiveita osapuolilla olisi yhteistyöhön yhteisyösuhteeseen liittyen.

Kyselytutkimus osoittautui haasteelliseksi saatua tulokset. Koin, että vastauksia poliisille suunnatussa kyselyssä oli kovin vähän. Teknisistä syistä Oulun poliisin kysely lähetettiin sähköpostitse sellaisen postituslistan kautta, jossa kyselyn kohderyhmän eli tutkinnanjohtajien ja tutkijoiden lisäksi oli myös tutkintasihteerejä. Yhteensä 27 henkilöä vastasi kaikista 203 henkilöstä, jotka saivat linkin kyselyyni. Kaikista 203 kyselylinkin saaneista 170 henkilöä kuului tutkimuksen kohderyhmään eli olivat ammattinimikkeeltään tutkinnanjohtajia tai tutkijoita.

Poliisin kyselyssä vastausprosentti oli 15,8 %. Vastausten luotettavuutta ja yleistettävyyttä pohdittaessa on mielestäni huomattava, että vastaajia poliisin kyselyssä oli vain noin kuudesosa kaikista mahdollisista vastaajista. Mielestäni opinnäytetyöni tulokset voivat antaa vain pienimuotoista osviittaa poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyöhön liittyvistä seikoista, mutta

saaduista tuloksista ei voi johtaa varmoja tai kovinkaan luotettavia yleistyksiä yhteistyön todellisesta luonteesta. Sovittelutoimistoon lähetetyssä kyselyssä vastausprosentti oli puolestaan 100 %. Uskon sen johtuvan siitä, että sovittelutoimiston henkilökuntaan kuului vain seitsämän henkilöä. Opinnäytetyön tekijän näkökulmasta pieni kohderyhmä on helpommin saavutettavissa kuin monen sadan henkilön ryhmä.

Uskon, että antamani kahden viikon vastausaika oli riittävä. Jälkeen päin ajateltuna myös itse kyselystä olisi voinut antaa palautemahdollisuuden kyselyn loppuun. Näin olisi voinut selvittää, mikäli kysely on koettu vaikeaksi. Kyselyn lopussa oli kuitenkin mahdollisuus antaa vapaasti palautetta yhteistyöhön liittyen. Ajatuksena oli, että samaan kohtaan voi kirjoittaa palautetta myös suoritetusta kyselystä, koska se liittyy poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyöhön ja sen parantamiseen.

Oman opinnäytetyöni ja kyselyssä saamieni tulosten perusteella ehdottaisin jatkotutkimusaiheiksi aiheita, jotka liittyvät sisäiseen kehittämiseen ja koulutukseen sovitteluasioissa. Sain jatkotutkimusaiheita myös kyselyjen avulla, kun vastaajat kertoivat parannusehdotuksista tai ilmaisivat huolensa jonkin asian sujuvuudesta. Esimerkiksi poliisin kyselyn vastauksissa kävi ilmi etteivät kaikki ole saaneet yhtäläistä koulutusta sovitteluun liittyen - tai eivät ainakaan muista saaneensa. Voisi olla hyödyllistä tutkia tarkemmin sitä, millaisia jatkokoulutustarpeita poliisilla on sovitteluun liittyen. Tutkimus voisi keskittyä paikalliseen sisäisen koulutuksen kehittämiseen.

Jatkotutkimusaiheen idea voisi olla myös siinä, että tutkitaan miten sovittelutoimisto voi käytännössä edistää määrällisesti sovittelualoitteiden päätymistä sovitteluun. Sovittelutoimiston kyselyssä vastaajat nostivat esille kysymyksen siitä, voisiko sovittelualoitteita sitoa poliisin tulostavoitteisiin.

Myös poliisin kyselyn vastauksissa kerrotusta Kajaanin ankkurityöryhmästä ja sen toiminnasta voisi tehdä selvityksen. Ankkurityöryhmän tavoitteena on varhainen puuttuminen varsinkin lasten, nuorten ja lähisuhdeväkivaltaa kokeneiden tapauksissa. Mikäli ankkurityöryhmän toiminta vaikuttaa onnistuneelle, siinä voisi olla mahdollisuus jalostaa työryhmän toimintatapaa myös muualle.

Saamieni vastausten perusteella nykyinen yhteistyö koetaan toimivaksi eikä suuria ongelmia ole. Esiin tulleet kehittämisideat liittyvät arkipäiväiseen työhön, jotka voisivat mahdollisesti tehdä työstä hieman vaivattomampaa ja turhilta työsuorituksilta vältyttäisiin. Töiden päällekkäisyyteen liittyä myös vastauksissa mainittu ankkurityöryhmä. Vapaassa palautteessa kerrotaan, että

ankkuriryöryhmän mallia ollaan parhaillaan kehittämässä ja pohdinnan aiheeksi on noussut sovittelutoimiston asema tässä prosessissa ja miten sovittelutoimiston työn päällekkäisyys ankkuriryöryhmän mallin kanssa vältettäisiin. Ankkuriryöryhmään voisi ehdottaa otettavaksi asiantuntija sovittelutoimistosta. Lisäksi osa saaduista kehitysideoista liittyi myös sovittelutoimistojen työntekijöiden ja poliisien omaan mielenkiintoon esimerkiksi sovitteluprosessia kohtaan.

LÄHTEET

Christie, Nils 1977. Conflicts as property. The British Journal of Criminology. <http://bjc.oxfordjournals.org/content/17/1/1.full.pdf+html>.

Elonheimo, Henrik 2004. Restoratiivinen oikeus ja suomalainen sovittelu. Oikeus 2/2004. 181-183. <https://www-edilex-fi.ezp.oamk.fi:2047/oikeus/3690.pdf>.

Esitutkintalaki 805/2011.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi rikoksen uhrien oikeuksia, tukea ja suojelua koskevista vähimmäisvaatimuksista sekä neuvoston puitepäätöksen 2001/220/YOS korvaamisesta, 2012/29/EU, 14.11.2012 EUVL L315, 57-73.

Flinck, Aune 2013. Rakennamme sovintoa. Opas rikosten ja riitojen sovitteluun. Juvenes Print - Suomen yliopistopaino Oy. Tampere.

HE 93/2005. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rikosasioiden sovittelusta.

Iivari, Juhani 2007. Rikos- ja riita-asioiden sovittelijan opas. Gummerus kirjapaino Oy. Vaajakoski.

LaVM 13/2005 vp. Lakivaliokunnan mietinto. Hallituksen esitys laiksi rikosasioiden sovittelusta.

Laki holhoustoimeista 442/1999.

Laki oikeudenkäynnistä rikosasioissa 689/1997.

Laki rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta 1015/2005.

Lastensuojelulaki 417/2007.

Luoto 2016. Sähköpostiviesti 21.11.2016.

Luoto 2017a. Sähköpostiviesti 27.01.2017.

Luoto 2017b. Sähköpostiviesti 03.04.2017.

Poliisihallituksen ohje 2011. Rikosasioiden sovittelu.

http://www.stakes.fi/tilastot/tilastotiedotteet/riso/POHA_ohje_rikosasioiden_sovittelu_22112011_Final.pdf.

Rikoslaki 39/1889.

Rikosasioiden sovittelun neuvottelukunta. Toimikauden 1.1.2013-31.12.2016 toimintasuunnitelma.

http://www.thl.fi/attachments/sovittelu/nk_toimintasuunnitelma_2013-2015.pdf.

Suomen settlementiliitto. Vuolle Settlementti, Oulu. Viitattu 02.03.2017.

<https://www.settlementti.fi/settlementit/vuolle-settlementti-oulu/>.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2015. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu Suomessa. Viitattu 02.03.2017. <http://www.slideshare.net/THLfi/rikos-ja-riitaasioiden-sovittelu-suomessa>.

Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2016. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu 2015. Tilastoraportti.

http://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130762/Tr12_16.pdf?sequence=1.

Vahingonkorvauslaki 412/1974.

Valli, Raine 2015. Johdatus tilastolliseen tutkimukseen. PS-kustannus 2015. Jyväskylä.

Vuolle Settlementti ry 2016a. Sovittelu.

<http://vuolleoulu.fi/hyvinvointi-ja-yhteisty/toiminnot/sovittelu/>.

Vuolle Settlementti ry 2016b. Yhteystiedot.

<http://vuolleoulu.fi/hyvinvointi-ja-yhteisty/ota-yhteytta/yhteystiedot/>.

Sähköisen kyselyn kysymykset Oulun poliisin tutkinnanjohtajille ja tutkijoille

VASTAAJAN TAUSTA

1. Työnkuvasi poliisissa?
 - a) tutkinnanjohtaja
 - b) tutkija

2. Millä paikkakunnalla työsi sijaitsee?

3. Kuinka kauan olet tehnyt työtäsi?
 - a) alle 5 vuotta
 - b) 5-10 vuotta
 - c) 10-20 vuotta
 - d) enemmän kuin 20 vuotta

SOVITTELUUN OHJAAMINEN

4. Mikä on yleisin syy rikosasian sovittelutoimistoon ohjaamatta jättämiselle?
 - a) Osapuolet eivät ole halukkaita sovittelemaan asiaa
 - b) Tapaus ei sovellu sovitteluun
 - c) Jokin muu, mikä?

KOULUTUS SOVITTELUUN LIITTYEN

5. Olettekö saaneet mielestänne tarpeeksi koulutusta sovitteluun ohjaamiseen liittyen?
 - a) Kyllä, millaista koulutusta ja kuinka paljon?
 - b) En, millaisia koulutustarpeita teillä on?

6. Pitäisikö sovitteluun liittyvää koulutusta lisätä?
 - a) Kyllä
 - b) Ei

POHJOIS-SUOMEN SOVITTELUTOIMISTON JA OULUN POLIISIN YHTEISTYÖ
SOVITTELUASIOISSA

7. Kuinka usein toimit työssäsi yhteistyössä sovittelutoimiston kanssa?
 - a) Päivittäin
 - b) 2-3 kertaa viikossa
 - c) Muutaman kerran kuukaudessa
 - d) Harvemmin
 - e) En ole työssäni tekemisissä sovittelutoimiston kanssa

8. Miten yhteistyönne ilmenee?
 - a) Tapaamiset ja palaverit
 - b) Puhelimitse
 - c) Sähköpostitse
 - d) Koulutustilaisuuksissa
 - e) Muulla tavalla, miten?

9. Koetko yhteistyön olevan riittävää?
 - a) Kyllä
 - b) Ei, millaista yhteistyötä kaipaisit lisää?

10. Onko teidän ja sovittelutoimiston välisessä viestinnässä kehitettävää?
 - a) Ei
 - b) Kyllä, millaisia puutteita olet havainnut viestinnässä ja tiedon kulussa?

11. Miten viestintää voisi parantaa?
 - a) Viestintä on riittävää
 - b) Lisäämällä yhteistyöpalavereja
 - c) Lisäämällä sovitteluun liittyvää koulutusta
 - d) Lisäämällä yhteyshenkilöitä sovitteluasioissa
 - e) Jollakin muulla tavalla, miten?

SOVITTELUUN LIITTYVÄN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN JA SEN TÄRKEYS

12. Mitä mieltä olet yhteistyön kehittämisestä?
 - a) Yhteistyötä tulisi lisätä ja kehittää.
 - b) Yhteistyön nykytila on riittävä.
 - c) Yhteistyön kehittäminen ei ole minulle tärkeää.

13. Kenen vastuulla yhteistyö ja sen kehittäminen on?
 - a) Esimiesten tulisi vastata yhteistyöhön liittyvistä asioista
 - b) Jokainen on vastuussa oman työnsä puolesta
 - c) Pohjois-Suomen sovittelutoimistolla

14. Missä tilanteissa yhteistyötä olisi tarpeen lisätä?
 - a) Koulutuksessa
 - b) Sovitteluasioissa yleisesti
 - c) Aloitteen saapuessa sovittelutoimistoon
 - d) Sovittelun päätyttyä
 - e) Muu tilanne, milloin?

15. Millaista muuta palautetta haluaisitte antaa liittyen poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyöhön?

HYVÄ VASTAAJA

SAATEKIRJE

Opiskelen Oulun ammattikorkeakoulussa liiketalouden tutkinto-ohjelmassa, oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehdossa. Teen opinnäytetyötäni aiheesta ”Pohjois-Suomen sovittelutoimiston ja Oulun poliisin yhteistyö ja sen kehittäminen”. Opinnäytetyöni toimeksiantajana on Pohjois-Suomen sovittelutoimisto.

Opinnäytetyöni toteutukseen kuuluu kyselytutkimus, joka on suunnattu Oulun poliisin tutkinnanjohtajille ja tutkijoille. Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja tuloksista ei voida tunnistaa tiettyä vastaajaa.

Osallistumisaikaa on kaksi viikkoa aikavälillä 23.01.2017 - 05.02.2017. Kyselyyn vastataan sähköisen kyselyn avulla, joka on toteutettu Webropol-kyselyohjelmalla. Opinnäytetyön tekijä lähettää linkin kyselyyn Oulun poliisin yhteyshenkilölleen, joka lähettää linkin eteenpäin vastaajille. Näin varmistetaan vastaajien nimettömyys. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Internetissä osoitteessa www.thesis.fi.

Ystävällisin terveisin,

Opinnäytetyön tekijä
Anna Soininen
k4juan00@students.oamk.fi

Opinnäytetyön ohjaaja
Suvi Röytiö, Oulun ammattikorkeakoulu
suvi.roytio@oamk.fi

Sähköisen kyselyn kysymykset Pohjois-Suomen sovittelutoimistolle

VASTAAJAN TAUSTA

1. Missä Pohjois-Suomen sovittelutoimiston alaisessa yksikössä työskentelet?
 - a) Oulussa
 - b) Kainuussa
 - c) Jokilaaksojen alueella
2. Kuinka kauan olet tehnyt työtäsi?
 - a) alle 5 vuotta
 - b) 5-10 vuotta
 - c) 10-20 vuotta
 - d) enemmän kuin 20 vuotta

POLIISILTA TULEVAT SOVITTELUALOITTEET

3. Mikä on mielestäsi yleisin syy sille, että rikosasiaa ei lähetetä soviteltavaksi?
 - a) Osapuolet eivät ole halukkaita sovitteluun asiaa
 - b) Tapaus ei sovellu sovittelemiseksi käsiteltäväksi
 - c) Jokin muu syy, mikä?

POLIISIN KOULUTUS SOVITTELUASIOIHIN LIITTYEN

4. Tiedätkö, millaista koulutusta poliisi saa sovittelemisasioissa?
 - a) Kyllä, millaista?
 - b) En
5. Onko poliisin tietämys sovittelemiseen ohjaamisesta mielestäsi riittävällä koulutus pohjalla?
 - a) Kyllä
 - b) Ei
6. Pitäisikö poliisin koulutusta sovittelemisasioissa lisätä?
 - a) Kyllä
 - b) Ei

POHJOIS-SUOMEN SOVITTELUTOIMISTON JA OULUN POLIISIN YHTEISTYÖ
SOVITTELUASIOISSA

7. Kuinka usein toimit työssäsi yhteistyössä sovittelutoimiston kanssa?
 - a) Päivittäin
 - b) 2-3 kertaa viikossa
 - c) Muutaman kerran kuukaudessa
 - d) Harvemmin
 - e) En ole työssäni tekemisissä sovittelutoimiston kanssa

8. Miten yhteistyönne ilmenee?
 - a) Tapaamiset ja palaverit
 - b) Puhelimitse
 - c) Sähköpostitse
 - d) Koulutustilaisuuksissa
 - e) Muulla tavalla, miten?

9. Koetko yhteistyön olevan riittävää?
 - a) Kyllä
 - b) Ei, millaista yhteistyötä kaipaisit lisää?

10. Onko teidän ja sovittelutoimiston välisessä viestinnässä kehitettävää?
 - a) Ei
 - b) Kyllä, millaisia puutteita olet havainnut viestinnässä ja tiedon kulussa?

11. Miten viestintää voisi parantaa?
 - a) Viestintä on riittävää
 - b) Lisäämällä yhteistyöpalavereja
 - c) Lisäämällä sovitteluun liittyvää koulutusta
 - d) Lisäämällä yhteyshenkilöitä sovitteluasioissa
 - e) Jollakin muulla tavalla, miten?

SOVITTELUUN LIITTYVÄN YHTEISTYÖN KEHITTÄMINEN JA SEN TÄRKEYS

12. Mitä mieltä olet yhteistyön kehittämisestä?
 - a) Yhteistyötä tulisi lisätä ja kehittää.
 - b) Yhteistyön nykytila on riittävä.
 - c) Yhteistyön kehittäminen ei ole minulle tärkeää.

13. Kenen vastuulla yhteistyö ja sen kehittäminen on?
 - a) Esimiesten tulisi vastata yhteistyöhön liittyvistä asioista
 - b) Jokainen on vastuussa oman työnsä puolesta
 - c) Pohjois-Suomen sovittelutoimistolla

14. Missä tilanteissa yhteistyötä olisi tarpeen lisätä?
 - a) Koulutuksessa
 - b) Sovitteluasioissa yleisesti
 - c) Aloitteen saapuessa sovittelutoimistoon
 - d) Sovittelun päätyttyä
 - e) Muu tilanne, milloin?

15. Millaista muuta palautetta haluaisitte antaa liittyen poliisin ja sovittelutoimiston yhteistyöhön?

HYVÄ VASTAAJA

SAATEKIRJE

Opiskelen Oulun ammattikorkeakoulussa liiketalouden tutkinto-ohjelmassa, oikeuden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehdossa. Teen opinnäytetyötäni aiheesta ”Pohjois-Suomen sovittelutoimiston ja Oulun poliisin yhteistyö ja sen kehittäminen”. Opinnäytetyöni toimeksiantajana on Pohjois-Suomen sovittelutoimisto.

Opinnäytetyöni toteutukseen kuuluu kaksi kyselytutkimusta, jotka suunnataan Oulun poliisin tutkinnanjohtajille ja tutkijoille sekä Pohjois-Suomen sovittelutoimistoon Oulussa ja sen aluetuimistoihin Kajaanissa ja Ylivieskassa. Kyselyyn vastaaminen on täysin vapaaehtoista ja luottamuksellista. Kyselyyn vastataan nimettömänä ja tuloksista ei voida tunnistaa tiettyä vastaajaa.

Osallistumisaikaa on kaksi viikkoa aikavälillä 23.01.2017 - 05.02.2017. Kyselyyn vastataan sähköisen kyselyn avulla, joka on toteutettu Webropol-kyselyohjelmalla. Opinnäytetyön tekijä lähettää linkin kyselyyn sovittelutoimiston yhteyshenkilölleen, joka lähettää linkin eteenpäin vastaajille. Näin varmistetaan vastaajien nimettömyys. Opinnäytetyö tullaan julkaisemaan Internetissä osoitteessa www.thesis.fi.

Ystävällisin terveisin,

Opinnäytetyön tekijä
Anna Soininen
k4juan00@students.oamk.fi

Opinnäytetyön ohjaaja
Suvi Röytiö, Oulun ammattikorkeakoulu
suvi.roytio@oamk.fi